Массе а мехкий пролетареш, вlашагlхкхета!

СЕРЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 8 февраль, 1975 шу. ● № 17 (5462). ● Мах 2 кеп.

АГРОНОМИЙ СОВЕЩАНИ

Укх деношка КПСС обкома политически дешара Цlагlа республикански агрономически совещани хилар. Цига бийхабар юрта боахама управленей керттера агрономаш, колхозий председателаш, совхозий директораш, боахамий керттера агрономаш, отделеней бригадираши управляющеши.

«1975 шера лаьттанцара йоала продукци дукхагlа яккхара республика агрономически служба декхарех» доклад йир Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Совета председатела заместитела С. Н. Кожуховске.

Грозненски опытно - мелиоративни станце директора заместитела М. В. Ковальске дийцар Нохч-Гlалгlайчен хьалашка хий диллара лоархlамах.

Республикански агрохимлабораторе начальника А. А. Головлева дийцар минеральни органически удобренех пайда эцарах.

Юртбоахама культураштa ле ду са доахка хlамаши лазарши ца хилийтара де дезарех дийцар бацовгlаш лоранра республикански станце начальника М. А. Урманчиева.

Ялати хьажкlаши дика хьувкъаяра шоашта зеленнар дувцаш къамаьлаш дир Шалински района XX партсъезда цlерагlча колхоза керттерча агронома С. Дохтукаева. Наурски района «Красное знамя» колхоза агронома Н. Г. Осиповас, Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза хьажкlаш лелаеча механизированни звено звеньевойс Л. Н. Лебеденкос.

Мерза овлай хьувкъам лакхбара торонех дийцар шекара свекла лелаяра гlулакха йолча опорни пункта заведующе С. Ф. Иванова, баьцадаараш дукхагlа хьувкъара хетадаьлар баьцадаараши сомий бешамаши леладара гlулакха йолча зональни опытни станце lилман болхлочо М. Д. Жирновицкаяс даь къамаьл.

Совещани чакхйоаллаш къамаьл дир КПСС обкома секретара М. Ш. Баматгиреева.

В. КАРТАШОВ,
Нохч-Гlалгlай АССР юрта боахама министерства lилмен толашагlа йола опыти юкъейоалаяра гlулакха вокхагlвола агроном

ГОЙТАРА АГИТАЦЕ НИЗ БОЛА ДОШ

Пятилетка толамца чакхъяккхара, КПСС XXIV съездо оттадаь сийлахь-доккхий декхараш кхоачашдара деррига халкъо доаттаеча социалистически яхьа байракх кхы а лакхагlа айя болх бу Нохч-Гlалгlайчен къахьегамхоша. Цар дегчура къоабалъяь тlайийцай КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеш. Центральни Комитето партега, советски халкъага даь Кхайкарал, КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК тlайийца 1975 шера халкъбоахама план хьалха кхоачашъяра Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржаярах дола соцамаш.

Тахан партийни организацей керттерча декхарех цаl да продукци дукхагlа, дикагlа, кlезигагlа хlама дlадохийташ арахецара, балха дикал массе а оагlорахьара лаккхъяра, производства эффективность айяра тlехьа яьржача яхьа хlара болхло, колхозхо юкъеозар. Укхаза кхетамца пайда эца беза наьха легаш уроттадеча, уж кхы а дикагlа къахьегара оарцагlбоахача гойтара агитацех.

Хьалхашка латтача керттерча дешашта теркам тlабахийтара, планаш а социалистически декхараш а толамца кхоачашдара, балха юкъера кхоачамбоацараш сихагlа дlадахара, дикагlа йола приемаши методаши юкъейоалаяра парте даим лакха мах баьб гойтара агитаце.

Цун лоархlам, масала, дика кхетабу Грозненски ТЭЦ-2. Укхаза гойтара агитаци тlаерзаьй къахьегамеи производственни дисциплина чlоагlъяра, хьалхалаттарий опыт шерра йоаржаяра, къаьстта теркам тlабахийтаб гойтара агитаци безам тlагlоргболаш кийчъяра, из дог тешадеш хилийтара. Из айхха ювзаенна я хlара участок, смена, бригада дегlаахара перспективашцеи торойашцеи. Хьинаре къахьегара тlахьехаш да ТЭЦ-е дlачуводлача гуш дола доккхийча алапашца яздаь «Вай коммунистически къахьегама коталонга кхоачаргда» яха В. И. Ленина дешаш. Укхаза ха йиш я коммунистически къахьегама тlехьарча боламе предприяте дакъа лоацаш 639 саг волга а царех аханел совгlачар коммунистически къахьегама ударник яха цlи яьккхалга а.

lалаьмате хоза кийчъяьй «Производстве хьалхалаттараш» яха стенд. Цу тlа хьалтеха доахк дикагlча болхлой сурташ. Административни зданена гаьна доаццаш бlаргаго йиш я «Крокодил» яха сатирически пенгазет.

Идеологически балха лоархlаме дакъа хиларах тарра гойтара агитаци вlаштlехьъяккхара даим йоакхо ю предприяте партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, дирекце. Укхаза болх беш я ТЭЦ-а директора заместитель Э. В. Будилин керте вола эстетикан гойтара агитацеи совет.

Пятилетка чакхйоалача шера планаш кхоачашъяра, нака интернациональни, патриотически кхетам балара гойтара агитаце лоархlам болча тайпара кхета ца беш хlанз а дукха моттигаш я вай республике. Дукха ха йоаццаш тха газета тlа араьлар Назрановски Малгобекски районашка гойтара агитаци вlаштlехьъяккхарах йола рейдови материалаш. Цу районий дуккхача предприятешка, учреждениешка, боахамашка хайра йоакхо яц гойтара агитаци тоаяра, из хlара коллективана хьалкашка латтача декхарашца айхха бувзам болаш хилийтара.

Масала, Малгобекски кирпичкашъеча заводе йоахна лозунгаш ца хувца дукха ха йолаш а тишъенна а я. Саг хьажа безам боагlаргбоацаш да завода коа латта сийлен Доска: хьалхалаттарий сурташ бос байна да, цар кlал даь йоазош саг кхетаргволаш дац. Кхы а вогlа сурт да маькхъеча заводе.

Гойтара агитаци дича я ца дича а мегаргдола гlулакх санна лерхl Назрановски района цхьайолча предприятейи учреждений партийни организацеша. Цига кlезига я къахьегамхошта идейно-политически кхетам балара хетаяь лозунгаш. лерттlа пайда эцац гойтара агитаце сатирически формаех, дуккхача моттигашка наьна меттала яздаь плакаташ, лозунгаш яц.

Цу тайпара кхоачамбоацараш да республика дуккхача кхыча заводашка, фабрикашка, учреждениешка, колхозашка, совхозашка. Цхьайолча моттигашка хlанз а тlехьа цхьаь цаl щит, плакат, лозунг яц КПСС ЦК партега, советски халкъага даьча Кхайкарала хьакъехьа, ийслагlча пятилетка тlеххьара шу толаме чакхдаккхара; Ерригсоюзни социалистически яхье дакъа лацара тlахьехаш.

Цу тайпара гlулакх нийсденнад цхьайолча парте районни комитеташа, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша гойтара агитаци вlаштlехьъяккхара хайра йоакхо ца ярах. Из цхьаккха дича а ла мегаргдолаш дац, хlана аьлча, гойтара агитаци парте беча идеологически балхах лоархlамегlдола дакъа да.

Геттара а нийса хlама да гойтара агитаци корта болаш хилийтара, хlара производственни коллектива балхаца бувзам болаш хилийтара йоакхо еча партийни организацеша дер. Хlана аьлча, дукхагlча даькъе цунах латт цун низ.

Гойтара агитацех бизза пайда баргбац из оперативни ца хуле. Хоза кийчъяь лозунгаш, плакаташ, кхыяраш хьалтохарах доалаш дац гlулакх. Уж хила еза таханарча дейо дlадехараш кхоачашдара нах тlахьехаш, де дезар царна хьалха доахаш.

Иштта чlоагlа лоархlаме да гойтара агитаце еррига средстваш къахьегамхошта интернациональни патриотически кхетам балара, массе а оагlорахьара балха дикал лакхъяра нах тlахьехаш хиларца хоза художественни куц долаш хилар а.

БУРУВДЕТТАРИЙ ДАГГАРА

Грозненски ремонтно - механически завода болхлоша товарни продукци арахецара январь бетта план 102,4 процент кхоачаш а еш, планал совгlа ца арахийцай 14 эзар сома маьх буровни насосаш, турбобураш, кхыйола продукци. Хlаьта товарни продукци маьхала яккхара бетта план 102,1 процент кхоачаш а еш, заданел совгlа маьхала яьккхай 12 эзар сом мах бола товарни продукци.

Социалистически яхье хьалхалатташ я Никитин Георгий Ильича кулгаду шоллагlча цеха коллектив. Цо январь бетта заданел совгlа арахийцай 4 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци. Иштта дика къа а хьегаш паччахьалкхен планал совгlа 1,5 эзар сом мах бола продукци арахийцай Мирчев Александр керте латтача мехкдаьтта оборудованейа ремонт еча участка коллективо.

* * *

Вознесенски газ чакхйоахача завода коллективо продукцена реализаци яра январь бетта план 101,3 процент кхоачашъяьй. Укх бетта чотах ехкай 29 эзар сома маьха продукци. Газови бензин арахецара паччахьалкхен план 122,8 процент кхоачашъяьй. Планагlа лаьрхlачул совгlа арахийцад 5695 тонн бензин. Дикка тlеххкхоачашъяьй екъа газ кийчъяра план а. Заданел совгlа кийчъяьй 12,7 миллион кубически метр газ.

Хьалхара моттиг яьккхай Баркинхоев Башира кулгалдеча комбинированни установка коллективо.

Б. КОСТОЕВ.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ

«Партийни документаш хувцара итогий хьакъехьарча» дешага хьежай КПСС Центральни Комитет.

КПСС ЦК-ас теркаме ийцар партийни документаш хувцилга ерригача партийни организацеша оттаьча ханна чакхдаьккха хиларах союзни республикай компартей ЦК-аша, парте крайкомаша, обкомаша, политорганаша даь хоамаш.

КПСС ЦК белгалдаьккхар, партдокументаш хувцилга лоархlаме организационно - политически мероприяти санна, партийни строительствах лаьца парте XXIV съездеи КПСС ЦК майски (1972 ш) Пленумой яьча решенешка, КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева оннача установкашка хьежжа чакхдаьккха хилар. Документаш хувцаро хьахьекхад коммунисташ ленинизма идеалашта боарам болаццаш чlоагlа мутlахьа хилар, парти йохаргйоаца цхьоагlо йолаши цун Центральни Комитета гонахьа айхха кхотаеннеи хилар.

Партдокументаш хувцара керттера итог сенах латт аьлча, из латт, вай парти организаторски политически балха кердача опытаца йlаьхи хиина, ший мугlараш цо чlоагlдаь, нахацара бувзамаш айхийта, цун лоархlам коммунизм бахьан долаш лоаттабеча къовсаме советски общества кулгалдуи лостам телеи низ хиларах тарра кхы а дукхагlа лакхбенна хиларах.

КПСС хьаьчуни цун баьччеи Владимир Ильич Ленина сурти парти — вай заман хьаькъал, сий, эхь-эздел яха цун дешаши тlа а латташ ерригача республикай парторганизацешта цхьатарра йолча кердача образеца партийни билет шоашта дlаделча де а доагlаш доккхал деши интернационалистий сийлахь-йоккхача ленински партеца шоаш хиларах чlоагlа бехктоккхам хеташи хул коммунисташ.

Партийни низашка бокъонца хьажар, КПСС XXIV съезда решенеш хlара партийни организаце, хlара коммуниста практике чакх миишта йоах хьожаш тохкамбар хилар партийни документаш хувцарах. Цо новкъостал даьд парторганизацей денал айдара, коммунистий къахьегамеи общественно-политически хьинар дикка лакхдара. Нах оарцагlбоахаш бола партийни организацей низ, хьалхле шоашка йолча коммунистий лоархlам бокъонца дог теша а деш хьагуш ба промышленность, гlишлошъелга, транспорт, бувзам дlахо дегlаккхувлара, юртбоахама продукци дукхагlа яхарен кийчъярен. Халкъа хьал-торон боарам лакхбара оттаяь ийслагlча пятилетка заданеш кхоачаши тlеххкхоачаши яр духьа лоаттабеча къовсаме. Тlемахочун декхар кхоачашдеш хилара хьоккхам гойт эскарерча коммунисташа.

Партдокументаш хувцара кийчо ечеи из чакхдоаккхачеи юкъагlа дlахо дегlанхай партийни организацей вахаре КПСС XXIV съезда воздействегlа хулаш йола процессаш. Кхы а йиззагlа чакхъяха яьннай демократически централизма принцип, шеръеннай партена чухьара демократи, лакхбеннаб партийни собранейи партийни комитетий, пленумийи лоархlам, корта болашагlа хиннай критикеи самокритикеи. Лакхденнад коммунистий хьинар, шоай парторганизацейи бlарччача партеи гlулакхашта хьалхара цар бехктоккхам. Парторганизацеша уйла дикка чlоагlагlа тlайохийт парте членаштеи кандидаташтеи идейни кхетам балареи марксистско-ленински образовани яларен дешашта.

Партийни организацеша дикка чlоагlбаьб парте членехи кандидатехи хlаранеца къаьсткъаьста беш бола болх. Цу гlулакха эффективни средство хиннай коммунисташца еча собеседованеех а, хlаьта иштта партбюрой парткомийи заседанешка, партийни собранешка уставной декхараш кхоачашдара, производственни балха, дешара, общественни вахаре дакъа лацара хьакъехьа цар даьча хоамех а. Цу дерригача хlамаша партийни организацешка йиш хулийт хlара коммуниста юкъарча гlулакха юкъе лоацача даькъа биззагlа мах бе, тlадехкаш дола партийни гlулакхаш нийсагlа дlа-юха декъа, партийни балха боарам лакхбелга вlаштlехьдаккха.

Партдокументаш хувцара кийчо ярцеи из чакхдаккхарцеи цувзаденна баьча балхах хьахиина лоархlаме хlама хилар коммунисташ шоашкара доатlар шоайла дизза дlа-хьа дехаш хиларах. Цунца цхьана парторганизацеша чlоагlъяьй шоай мугlараш нийса дегlадоаладара еш йола воздействи, керда бараш парте хьачуэцаро цар денал дlахо лакхделга lалашдергдола гlулакх вlаштlехьдаккха гlерт. Леррагlа чакхбоах парте социальни составера хьалхле йола моттиг болхлой классага хилийтара тlаберзабаь никъ. Йоакхо дукхагlа е баьннаб парте хьачуэца болхлошха, колхозхошка, студенташха бола кагирхой, эгара хьалха комсомольцаш, хlаьта иштта кхалнах а хьахаржара.

Партийни документаш хувцача юкъагlа lоаьь опыт парти дlахо чlоагlъяран дегlайоалаяран боккхача лоархlаме хилар хьа а хьокхаш, КПСС ЦК-ас цунца цхьана белгалдаьккхар, документаш хувца доладалар бахьан долаш хьахиннача торонех цхьайолча партийни комитеташа хlара партийни организаце парте чухьара вахар тоадара биззача боараме пайда ца ийца хилар.

КПСС Центральни Комитето союзни республикай компартей ЦК-ашта, парте крайкомашта, обкомашта, окружкомашта, горкомашта, райкомашта, Советски Эскарен Тlема-Форда Флотеи Керттерча политуправленена, политорганашта тlадиллад партдокументаш хувцара итогий бокъонцеи самокритичнои анализ елга а уж вlашагlтохилга а. Дика опыт дlачlоагlъелгеи цунах шерра пайда эцилгеи, кхоачамбоацараш дlадоахаргдола гlулакхаш чакхдоахилгеи цу ларда тlа партийни болх дlахо эргабаьккха тоабар lалашделгеи.

Организационни идейно-политически гlулакха парторганизацеш дlахо чlоагlъянза, КПСС члена цlи лоархlами хадданза лакхбанза, коммунистий хьинар мамогга дегlакхувланзеи дисциплина лакхъянзеи яргьяц. Кулгалдареи доал дареи бокъонца йола партийни стиль чlоагlъелга, парте директиваши шоаш яь решенеши бокъонца мишта кхоачашъю хьожаш лоаттабу тlахьожами беш бола тохками чlоагlбелга вlаштlехьдаккха гlерта деза. Принципиальни критикеи самокритикеи, кхоачамбоацараш тоадара, тlадиллача гlулакха хьалхара беррига болхлой бехктоккхам лакхбара гlулакха тохкам баь яьнна метод хилара тарра, хlара организаце йоаржаелга lалашде деза.

Хlара партийни организаце балха юкъмоттиге латта деза КПСС XXIV съезда решенеш, ЦК декабрьски (1974 ш) Пленумо, КПСС ЦК партеги советски халкъаги даьча Кхайкарала тlа, 1975 шера халкъа боахам дегlабоалабара паччахьалкхен плани бlарччача ийслагlча пятилетка заданеши толамца кхоачашъяра социалистически яхь йоаржаяра долча соцамаш тlа оттадаь декхараш кхоачашдара коммунисташ, беррига къахьегамхой оарцагlбахар. Коммунистий сийлен декхар да дlахо йодача хана а социалистически яхье, къахьегамца коммунистически безам хилара боламе хьалхалатта, производственни общественно-политически вахара сакхеташ хиларен творчески инициатива масал хьагойта.

Къаьстта теркам тlабахийтаб боахами культурен хьалъеча дерригача доакъошка партийни влияни чlоагlъяра хьадда дола хьал хилара тарра юххьанцарча партийни организацей денал дlахо айде дезаш хилара. Компартей ЦК-аш, парте крайкомаш, обкомаш, горкомаш, райкомаш, политорганаш декхарийла я юххьанцарча партийни организацешта, цар балха хьаддача хьалий лоархlам а беш, дифференцированни кулгалделга lалашде, производстве, lилмаи культураи доакъошка, парте членаши кандидаташи дlанийсбара дешаш шоай теркама юкъмоттиге лоаттаде. Дукхагlа йоакхо е еза юххьанцарча, цехови партоорганизацей секретарашка дешийтара, инструктировани яра, балха тlа практически гlо дара.

Партийни комитеташта, политорганашта, юххьанцарча парторганизацешта тlадиллад КПСС турпала исторе масалаш тlа, шю хlара денна беча дукха оагlонаш йолча балха хьадда долча бакъдараш тlа хlара коммуниста парте политически тlемахочун сийлен гlулакхаш хьалкхеле. Цунна лаьрхlа биззагlа пайда эца беза партийни собранеех, парте членаштеи кандидаташтеи дагадоахка дешаш цига дувца уттаде, корта бола принципиальни предложенеши пайдане дола гlулакхаши хьаллаца, коммунисташта хетар из лоархlилга хаьдда юхалетта. Партдокументаш хувцача хана шоаш мегаргйолаш хилар хьагойта парте членашцеи кандидаташцеи индивидуальни болх бара формаш эргайоахаш тове.

Партийни организацеша мел ца йолийташ йоакхо е еза коммунистий марксистско-ленински дешара, парте хlара члени кандидати цахаддаш ший идейно политически боарам айбеш хургвола гlулакх оттаде, из дара царна эшаш дола гlо де деза. Политически дешара мах цо коммунистий балха а цо леладеча гlулакхашта а воздействи ярга хьежжа бе беза.

Хlара партийни организаце хила деза харцахьара хlамаш ловргдоаца хьал. КПСС Программаи Уставеи положенеш бокъонца кхоачашъярах бола коммунистий бехктоккхам дlахо а айбе беза.

Партийни комитеташ, политорганаш дlахо йодача хана а декхарийла я коммунистий персональни учет е, партийни боахам лелабара йоагllаш йола порядок лоаттае, парте организованности дисциплинеи айъяра йола лоархlаме фактор из хилар дага а кхоабаш. Царна тlадиллад коммунисташ цхьан организацера кхыча организаце бахара порядок чlоагlа лелае.

ПЯТИЛЕТКА ЧАКХЙОАЛАЧА ШЕРА—ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ!

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

ЯХЬ ЛЕЛАЕЧА РАЙОНАШКА

Республике йоккхагlйолча Грозненски Сунженски шин района кхаши хьайбаши леладу къахьегамхой дуккхача шерашка шоайла яхь лелаеш хьабоагlа. Мишта кхоачашдаьд цар 1974 шера тlайийца социалистически декхараш? Малагlча района хьоккхамаш дикагlа да?

Дукхагlдолча керттерча хьоккхамашта яхье хьалхара моттиг грозненцашка я, къаьстта ялат кхедарен дохкарен хьакъехьа: Даьхен амбарашка цар чудоассадаьд лийрхlачул 4550 тонн дукхагlа ялат. Грозненски района хьайбаш леладераша толаме кхоачашдир паччахьалкхенга дулх, тха доххара социалистически декхараш. Баьцадаараш, сом, шура кийчъяра халкъа боахама план тlеххкхоачашйир районо. Цунца цхьана мехкага дlа ца кхоачаш района тlадисад дукха генараш, 2500 эзар фуъ.

Сунженски района кхоачашъяьяц ялат, гидуаргаш, шура, тха кийчдара планаш. Дlа ца луш тlадисад 4 эзар тонн ялат, 893 тонн шура.

Цхьабакъда сунженски баьцадаараш кхедераша грозненскичарел дикагlа хьоккхамаш даьхад. Шоаш тlайийца декхараш кхоачашдаьчул тlехьагlа кхы а 1700 тонн баьцадаараш дехкад паччахьалкхенга.

Тlадисар дlададара, ерригача пятилетка план толамца кхоачашъяра шоай торонашкеи резервашкеи хьажа шоайла яхь лелаеча районий къахьегамхоша лакхара социалистически декхараш тlайийцад пятилетка чакхйоалача шера.

ГРОЗНЕНСКИ РАЙОНА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Лаьттанцара йоала продукташ дукхагlа яхаран кийчъяран фийг бола ялат дlадув лаьтта 50465 гектарага дlакхоачаде, цу даькъе хьажкlаш — 4880 гектарага, шекара свекла — 140, баьцадаараш — 2900 гектарага.

Ялат дlадийнача дерригача лаьттах хlара гектара тlара 19,6 центнер яккха, цу даькъе хьажкlаш 35, гидуаргаш — 11,6 центнер, шекара свекла — 250 центнер, баьцадаараш 155 центнер, сом — 74 центнер.

Хlара кхоабача lаттагара 2250 килограмм шура, хlара устагlан тlера 3,8 килограмм тха даккха, хlара нана-котама тlехьара 177 фуъ гулде.

Хlара 100 lатта тlехьара 90 lаса, 100 устагlан тlехьара 99 lаьхар, цхьан нана-хьакхан тlехьара 15 хурск кхее.

Деррига 100 эзар тонн ялат чуда, цу даькъе хьажкlаш — 16 эзар тонн; гидуаргаш 2100 тонн, шекара свекла — 3500 тонн, баьцадаараш — 43400 тонн; сом 10100 тонн. Дулх 6900 тонн, шура 28500 тонн, тха 90 тонн яккха, 52400 эзар фуъ гулде.

Паччахьалкхенга дохка: ялат 18 эзар тонн, гидуаргаш — 1500 тонн; шекара свекла — 3500 тонн, баьцадаараш — 39 эзар тонн, сом 12300 тонн, дулх — 6250, шура 23500 тонн, 48 миллион фуъ, тха — 215 тонн.

1975 шу чакхдоалаш хьайбаш хилийта: 37 эзар бежан, цу даькъе 13600 етт, 35500 хьакха, 27 эзар устагlа, 350 эзар коа тlара оалхазар.

60500 тонн гlожа доакъар кийчде, цу даькъе йол — 28 эзар тонн, сенаж — 18 эзар, силос — 135 эзар, баьций хьоар — 5 эзар тонн.

Юрта боахама производства дерригача доакъой рентабельность лакхъе. 1974 шера хинначунца нийсдича лаьттанцара йоалача продукцега дlададар 12 процент, хьайбий продукцега дlададар 8 процент лохъе.

СУНЖЕНСКИ РАЙОНА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Фийг бола ялат 31100 гектара тlа дlаде, цу даькъе хьажкlаш — 4700 гектара тlа.

Деррига ялат дlадийнача лаьттах хlара гектара тlара 25,7 центнер, хьажкlаш 34 центнер, гидуаргаш 15,5 центнер, баьцадаараш 172 центнер, коартол 130 центнер, сом 13 центнер баккха.

Хlара кхоабача lаттагара 2060 килограм шура, хlара устагlан тlера 3,8 килограмм тха даккха, хlара нана-котама тlехьара 155 фуъ гулде.

Хlара 100 lаттан духхьашха дахкача шинаран тlехьара 85 lаса, бlаь устагlан тlехьара 100 lаьхар, нана-хьакхан тlехьара 16 хурск кхее.

Деррига 80 эзар тонн ялат дакха, цу даькъе хьажкlаш — 16 эзар тонн; гидуаргаш — 6 эзар, баьцадаараш 38500 тонн яккха, коартол — 3630 тонн, сом — 12200 тонн, дулх — 5500, шура — 21 эзар тонн, 18600 эзар фуъ гулде, 48 тонн тха даккха.

Паччахьалкхенга 23100 тонн ялат дохка, гидуаргаш — 4900, коартал — 2 эзар тонн, баьцадараш — 37500, сом — 11 эзар тонн, дулх 4950, шура 15800 тонн, 15250 эзар фуъ, 100 тонн тха дохка.

1975 шу чакхдоалаш хьайбаш хилийта: 30990 бежан, цу даькъе 10070 етт, 26 эзар хьакха, 7860 устагlа, 150 эзар коа тlара оалхазар.

42400 тонн гlожа доакъар lалаще, цу даькъе йол — 7 эзар тонн, сенаж — 16500, силос — 106800, баьций хьоар 2 эзар тонн.

Лаьттеи хьайбаши леладеча къахьегам дика вlаштlехьбоаккхаш, lилман хьалха латтача опытаи карагlдаьнараш балха юкъе кхувлаш къахьегама овсарле лакхъе, юрта боахама продукцега дlададар лохде.

Тlеххьарча хана деррига низаш оарцагlдаьхад Назрановски района «Экажевский» совхоза Беков lаддарахьмана кулгалдеча цхьоалагlча бригада коллективо техника ремонт яра.

Даьттеи басари хьекха кийчой лишейка тlа кlал хlамаш оттаяь латт ремонт яь яьнна бlаьстан кхашкарча балхашка араяла еза юрта боахама инвентарь. Йиъ сеялках кхоъ кийча я. Деррига макхаш тоадаьд.

Коартолаш дlаювш йола шаккъе сеялка кийча я.

Механизатораш цlаькха а цlаькха а хьожаш ба инвентарага, эшача кулг тох. Коартолаш дlаювча сеялкана фу эш хьожаш ва сурта тlара коартолаш кхееча звено звеньевой В. Баркинхоеви бригадир l. Бекови.

* * *

Гуйран-lан замалахь техникана ремонт яра болх лерттlа вlаштlехьбаьккха дика гlулакхаш карагlдувлаш хьабоатlа «40 лет Октября» совхоза механизатораш.

Чоалханерчеи бехктокхамерчеи декхарех лоархl токарни цехера болх.

СУРТА ТlА: чоалхане оатхал хьаеш воал З. Рамазанов ший станока тlа.

Т. АРЧАКОВА сурташ.

КЕРДА НОАХАЛ ХЬАЛКХУВ

Грозненски вагонни депо коллективе лерттIа йоакхо ю къонача болхлой. Царна бовгIаш бола хьехам луш, шоай балха говзал дIаIомаеш 22 наставник ва укхаза. Царех ба коммунисташ бола ки. Топчиев — цеха автоконтрольни пункта мастер, Анцев — керттерча механика цеха брагадир, Тихонов — слесарь, Гончаров — слесарь, иштта кхыбараш.

БаркI шу совгIа ха я Тихонов Григорий Кузьмич болх беш вола. Из шин балха декхар тIехдика кхоачашдеш вола коммунистически къахьегама ударник ва. Хиттар даьчоа хоадамболлаш жоп луш, кIалвисачоа новкъостал де даим оарцагIвоалаш волча цунца оагIув бехкаш хул кагирхой. Шин балха говзал камаьрша парна дIалуш волча наставника укхаза болх беча юкъа керда балха эттача иттех сага слесара говзал Iомаяьй. Царех цхьабараш хIанз кулгалдеча балхашка а ба. Иштта, хьалха цо слесара говзал Iомаяйта В. А. Попов, машинаькъа техникум чакх а яьккха, хIанз керттерча механика цехе бригадиралла къахьегаш ва.

Дукха ха яьннай Анцев Павел Григорьевича шин къахьегама вахар депо дIадоладича гIоне. Цун новкъосталца хьалкхийнаб укхаза дукха квалифицированни болхлой, кулгалхой. Хьалха слесаралла болх беш хинна нов. Н. И. Шаталов, техникуме дийша а ваьнна, хIанз цеха мастер волаш ва. ХIаьта цун новкъостална газоэлектросварщик хинна Э. Г. Саркисян, лакхера дешара заведени чакхъяьккха ваьнча, технически отдела инженералла вахийтав. Цул совгIа парт-бюро секретара заместителa декхараш а кхоачашду цо.

Нов. П. Г. Анцева юххьанца кIезига новкъостал даьрех вац хьалха токаралла болх беш хинна нов. Баканов а. Болх беше а толамца институт чакхъяьккха ваьна ва хIанз керттера механик волаш лакхвеннав.

Л. ЕВЛОЕВА,
КПСС Октябрьски райкома инструктор.

ХАЛКЪА ТIАХЬОЖАМХОЙ— ТЕХНИКА ТОАЕЧА

ИйслагIа пятилетка чакхйоалача шера доккхийи бехктокхамеи декхараш кхоачашде деваш ба «Назрановский» совхоза къахьегамхой. Цар лаьрхIад соахкарчул дуккагIа юртбоахама культурай хьувкъам чуба, паччахьалкхенна ялат, шекара свёкла, генараш, хьажкIаш дIаялара планаш толамца кхоачашъе. Уж доккхий декхараш сийлеяца кхоачашдара боккхача лоархIаме да кхашкара бIаьстан балхаш хаиннахьа дIадоладара эша ерригa техника, тIехьатосса беррига гIирс дика тоабаь кийча хилийтар.

БIаьстанга хаинахьа техника кийчъяра вай республика беррига механизаторaш тIахьехаш Шелковской района колхозий, совхозий, «Сельхозтехника» районни отделене механизатораша, инженерно-технически болхлоша даь Кхайкарал кIоаргга Iома а даь, дикагIча агротехнически хана деррига кхашкара балхаш дIадоладара эша техника тоаяра оарцагIбаьлар совхоза къахьегамхой.

Массе бригадашкарча механизаторaща декхараш тIанийцад оахам деча гусеничнa тракторaша шин сменагIа болх белга вIаштIехьдаккха, цу гIулакха 35 трактор кийчъе, планагIа 4 процент йолча машинотракторни парка овсарле 7 процент лакхъе.

Совхоза механизаторaща хIанз чIоагIа терко ю тракторaш, автомашинаш, кхыйола техника шин ханнахьеи дикеи тоаяь яккхара. Цар тIанийцадар социалистически декхараш: тракторaшта ремонт яра дIадахача шера йиълагIча квартала план 25 декабрга, тIаьта укх шера хьалхарча квартала план 10 мартага кхоачаш кхоачашъе; оахам деш, лаьтта тоадеш, юртбоахама культураш дIаюаш йола ерригa машинаш 1 мартаген йол чуэца машинаш 20 апрелаген кийча хилийта; ялат чуэца комбайнаш, жаткаш, ялат цIенду машина 1 июнага, ерригa автопарк 5 мартага кийча хилийта.

Шоаш тIанийца декхараш толаме кхоачашду механизаторaша, механически мастерске болхлоша, шоферaша. ЧаьнагIа 19 трактор йолча 20 трактор тоайир дIадахача шера йиълагIча квартале. Укх шера хьалхарча квартала планагIа 22 трактор тоае езаш ба уж. ХIанз тоаеш 18 трактор я. ТIехкхоачашъяьй нохараш, селкаш, культиваторaш, тракторни прицепаш тоаяра йиълагIча квартала планаш. ХIанзле а кийчон линейке дIаоттадаьд 14 нух, 16 селка, кхыйола техника. Кхоачашъяьй мухь дIахьа ккухьача автомашинашта ремонт яра план а.

Техника тоаяра болх къаьстта дика вIаштIехьбаьккхаб № 3 йолча бригаде (бригадир Газдиев Бекхан), № 4 йолча бригаде (бригадир Беков Махьмад-Гири), № 5 йолча бригаде (бригадир Муцольгов Iалаудин).

Социалистически яхье хьалхле лелаю коммунисташеи комсомольцашеи. Техникaна ремонт яра болх мишта лелхьожаш ба халкъа тIахьожамхой. Цар дакъа лоац тоаяь яьнна машинаш комиссе хьаэцача. 30 тракторист, шофер, механически мастерске болхло халкъа тIахьожамхо ва. Уж шоаш а ба техника тоаеча хьинаре дакъа лоацаш.

Трактораш тоаеча ка а йоалаш къахьегаш ба коммунисташ-мотористаш Тохов Муса, Мальцев Дмитрий Федорович, Кодзоев Хож-Ахьмад, Мислаулов Увайс, кхыбараш. Эггара бехктокхамера декхар трактора дог — моторaш тоаделга да коммуниста Тохов Мусайна тIадиллар. ХIаьта из болх дика кхоачашбу цо.

Уж беррига новкъостий халкъа тIахьожамхой ба. Шоаш дика къахьийга Iап уж, овсаре къахьегилга хьадех цар кхычарга. Белгалбаьнна болх беш ба халкъа тIахьожамхой механизаторaш Хачубаров, Хьадис, Мальсагов Iийса, кхыбараш.

Совхоза механически мастерске заведующе М. Арапханова цIераш яьхар дикагIболча ремонтникий. Царех ба къахьегама ветеранаш токарь Газдиев Махьмади слесарь Мерешков Илези.

«Назрановский» совхоза механизаторaща чIоагIа къоабалдаь тIанийцад КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даь Кхайкарал. Цар дош деннад кхы а дикагIа къахьегарца ийслагIа пятилетка чакхйоала шу белгалдаккха.

Н. СМИРНОВ.

КПСС ЦК ПАРТЕГА, СОВЕТСКИ ХАЛКЪАГА ДАЬЧА КХАЙКАРАЛА ЖОП ЛУШ

КЕРТТЕРДАР— ПРОДУКЦИ ТIЕХДИКА

«...КIада хIара кхоалагIа метр паччахьалкхен дикала Знак йолаш арахецаргья». Иштта я КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеа, КПСС ЦК партега, советски халкъага даьча Кхайкарала жоп луш Калинински комвольни комбината коллективо 1975 шера тIаийцача встречни плана керттера ярех пункт. Из план толамца кхоачашъяра тIехьара яхь «Ерригa продукци — эшаш барашта эшшача боараме» яхача девизагIа яржаш я укхаза. Керда доккхий декхараш белгалдеш, калинински комвольщикаша лаьрхIад керттерча технико - экономически хьокхамашта йола пхе шера задани 5 декабрга кхоачашъе, 1975 шера Министерствас оттаьча шера заданел совгIа 500 эзар сома продукци маьхал яккха, хIаьта 9 май тIакхоачаш, Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа Котало яьккха 30 шу дизар дездеш, планал совгIа 200 эзар сома тIехдика продукци арахеца. Декхараш тIа иштта белгалдаь да 80 процентал кIезигагIа доцаш кийчача кIадаш тIара сурташ хувца, механизировании къахьегама боарам 80 процентага кхоачабе, производствaна автоматизированни системагIа управлени елга хьалхарча ах шера дизза юкъедоаладе, хIаьта цун эффективность кхы а чIоагIагIа лакхъяр дукхьа специалистий шоай творчески планагIа дола тохкама балхаш, къахьегам Iилман наькъаца вIаштIехьбаккхара мероприятеш, рационализаторски предложенеш балха юкъе йоалаярах кхо бIаь эзар сомал кIезигагIа боацаш экономически пайда бе.

СУРТА ТIА: предприяте ткацки цехи шин клеймо а йолаш продукци дIатела бокъо яьккха йола прядильщица комсомолка Л. Цветкован.

А. ОВЧИННИКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ЯХЬ ДIАЙОЛАЯЬРАШ

ДIахо йодача хана торговли дегIайоалаяра, советски наха гIулакх дара культура лакхъяра йола КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъеш хьинаре къахьегарца пятилетка дийълагIча, къоастамбеча шера плани тIанийца социалистически декхараши толамца кхоачашдир Аргунски горпо коллективо. 1974 шера товарооборота план 23 декабре 102,7 процент кхоачашйир цо. Бахача нахага шера планал совгIа дехкад 158 эзар сома маьха товараш, хIаьта пятилетка йолаелча денз — 377 эзар сомах.

ДIадахача 4 шера самообслуживание методах болх бе йоалаялийтай 9 промышленни 3 кхачани товараш дохка тика. Керда хьал а яь болх бе йолаялийтай хIама даа 148 моттиг йола 2 кафе, центре хьалъяьяьннай 25 саго мах бергбола йоккха универмаг.

1971 —1973 шерашка йоаржаьча социалистически яхьашка массехказа хьалхара моттиг яьккхар Аргунски горпо коллективо. Иштта дIадахача шера цхьоалагIчеи шоллагIчеи кварталашка баьча балха итогаш еш цунна елар Респотребсоюзеи профсоюза Центральни Комитетеи карара кара тела ЦIе байракхи ахчани хьалхара премии. Цу гIулакха доккха новкъостал дир горпо правленеи цун аппаратеи коллектива юкъе баьча кхетама балхо. Социалистически яхьа кулгалдара болх дика вIаштIехьбаьккхаб цига. Шоайла яхь лелаеш я хIара предприяте коллектив, хIара болхло. ХIара бетта, хIара квартале ю социалистически яхьа итогаш. Пайла эц яхье котбаьннараш белгалбахара, моральни материальни совгIаташ дара формаех, яхье карагIдаьннараш массанена дIадовзийтарах.

КПСС ЦК декабрьски (1974 ш.) Пленума решенеша, иштта КПСС Центральни Комитета партега, советски халкъага даьча кхайкарала къахьегама керда толамаш дахара дог ураоттадаьд горпо болхлой.

Парте Кхайкарала къахьегама доккхийча гIулакхаща жоп дала ловш Нохч-ГIалгIай АССР потребительски кооперацие болхлой ийслагIа пятилетка толамца чакхъяккхара тIа а хьехаш цар тIанийцад социалистически доккхий декхараш: 1975 шера розничнии товарооборота план 27 декабре кхоачашъелга, хIаьта ийслагIча пятилетка план СССР Конституце денга — 5 декабре чакхйоаккхилга. 1975 шера планал совгIа 75 эзар сома маьха товараш дохкилга, къахьегамца коммунистически гIулакхаш хилийтара тIехьа шерра социалистически яхь йоаржаелга.

А. ЕВЛОЕВ,
Нохч - ГIалгIай потребсоюза организационно - массови отдела вокккагIвола инспектор.

ТОЛАМАШ СОВДАХА ЛЕРХI

КПСС XXIV съезда соцамаш кхоачаш а деш пятилетка дийълагIча, къоастамбеча шера советски халкъо даьхача толамашта шийгара доагIа дакъа юкъедихьад «Малгобекнефть» НГДУ коллективо а.

ДIадахача 1974 шера мехкдаьтта дакккхара план 101,4 процент кхоачашъяьй, планал совгIа 12945 тонн мехкдаьтта даьккхад. Продукци маьхал яккхара план 101,2 процент кхоачаш а еш планал совгIа 137 эзар сома маьха продукци маьхал яьккхай. Къахьегама овсарле лакхъяра план 104,8 процент кхоачашъяьй.

Из деррига я социалистически яхь дика вIаштIехьъяккхарах; керда техника, дикагIйола технологи производствaна юкъеяхьар бахьан долаш карагIдаьнна да.

ДIадахача шера социалистически яхье дакъа лоацаш хилар «Малгобекнефть» НГДУ ерригa коллективаш, беррига мехкдаьттахой, Iилмана карагIдаьннараш, дикагIйола балха опыт производствaна юкъехкахьар, творчески уйла елга яр цу яхьа белгало.

«Малгобекнефть» НГДУ социалистически яхь вIаштIехьйоаккхаш кхоачашъю ленински принципаш — яхьа хьоккхамаш вIаши ниисдари уж дIадовзийтари.

Яхье карагIдаьннараштa итогаш ю бальни системагIа. ХIара квартале производствeни коллективашта юкъарча яхьа итогаш а йий дикагIа гургйолча хоза яэйий хьалтох уж.

Предприяте коллектива балха а социалистически яхь вIаштIехьъяккхара а юкъе лоархIаме моттиг дIалоац коллектива творчески балхо, керда техникеи технологии балха юкъехкахьаро, къахьегама овсарле лакхъяра, арахеца продукци дикагIа хилийтара тIаерзаяь йола мероприятеш чакхъяхаро.

1974 шера цу тайпара 226 мероприяти чакхъяккхаро совлен 78 эзар тонн мехкдаьтта даккхийтар, планагIа лакхълийрхIачул совгIа 4,8 процент къахьегама овсарле лакхъяйтар.

Кердача техникагIа йола 41 мероприяти производствaна юкъеяхьаро совлен 61 эзар тонн мехкдаьтта даккхийтар.

НГДУ коллектива лоархIамегIа болча балхах ба скважинаех бизза пайда эцара беш бола болх.

Цу даькъе тIатеIIа творчески къахьегарах «тиша скважинаш балха юкъейоалаярах, царех дуккагIа пайда эцара йола тайп-тайпара мероприятеш чакхъяхарах 1973 шера боарамагIа скважинай фондаш лоаттае вIаштIехьдаьлар коллектива.

Цу дерригне вIаштIехьдалийтар НГДУ гIолла бIарчча хьанийцача мехкдаьтта кIезигдалара темпаш лохъе, хIаьта скважинай насосни фондашкара мехкдаьтта дакккхара боарам 1973 шераца нийсдича 272 тонн совбаккха а.

Коллектива толамашта юкъе дикка дакъа да рационализаторий, изобретателий, производства новаторий, иштта кхычар а.

Творчески балха юкъе хьинаре дакъа лоацаш хилар 178 саг. Цар кийчъяь производствaна юкъейихьар 61 эзар сом пайда луш йола 105 рационализаторски предложени.

Производствaна юкъедихьад 17 кердадар, цу юкъе 500 эзар сом пайда луш йола 4 изобретени а йолаш.

1974 шера шоай творчески планех къахьегаш хилар 122 специалист.

Цар кийчъяь производствaна юкъейихьар 50 эзар сом пайда луш йола массехк предложени.

Къаьстта боккха теркам тIабохийташ леладу къахьегама овсарле лакхъяран продукцега дIабода мах лохбаран йола мероприятеш чакхъяхара гIулакх а.

Пятилетка тIеххьарча шера промышленни продукци дегIаяра 86 процент къахьегама овсарле лакхъярах хьахилийта лаьрхIа да.

ДIадахача 1974 шера доллача хIамаца тIехьа кхомбара дукха мероприятеш чакхъяхарах НГДУ гIолла 20000 метр тайп-тайпара турбаш, 4000 тонн мехкдаьтта кходир.

Ловбата маркхалах, химреагентаех шоэлагIа а пайда эцарах, капитальни ремонт еш дела балхашка дIабода мах лохбарах 9,3 эзар сом кходир. 1500 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхоийр.

Доккхий декхараш латт «Малгобекнефть» НГДУ коллектива хьалхашка ийслагIча пятилетка гIеххьарча шера а. Халкъбоахама декхараш кхоачашдара 1973 шера дукха балхаш чакхдаха лаьрхIад «Малгобекнефть» НГДУ гIолла.

Малгобек - Вознесенск яхача моттиге валанжински отложенешкара сернисти мехкдаьтта тул а даь дIадахьийтара бIарчча система хьалъе лерхI.

Къилбаседа Малгобек яхача моттигера тIерча тIоанашкара мехкдаьттен гази цхьана хьагулъяран, 1974 шера цига хьайилла № 926 йоча скважинага лерттIа болх байтаран система хьалъе лерхI.

Укх шера хьалхарча ах шера яь яккха лерхI цхьаькха а «Ахлово» яхача моттигера № 813 йола группови замерни установка.

Укх шера хьалъе лаьрхIа я НГДУ керттера мехкдаьтта парк йолча моттигера дегидрационни установка, цо резервуарaшка дIачу а ца дохийташ мехкдаьтта заводашка дIадохийтача хана цунцара феца атта дIайолхаш йола фракцеш бIарчча лоаттаергья.

«Малгобекнефть» НГДУ пайда ийца дола хиш Эльдаровски моттиге мехкдаьтта тIоанашкара давлени ниса лоаттаяра «Горскнефть» НГДУ БКНС-е дIаахийта лерхI. Из мероприяти чакхъяккхаро гонахьара Iалам лорадергда бIехача, промышленносте пайда ийцача хих шоэлагIа пайда эца вIаштIехьа а доалийтаргда.

Укх шера чакхъяха лерхI совлен 151 эзар тонн мехкдаьтта доаккхийтаргдола, 600 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхояйтара йола дукха организационно-технически мероприятеш.

Производство тоаяра йоккха торонаш лу къахьегама дикагIйола методаш дIа-хьа ялара школаша. Цу тайпара школаш болх бе йолаеннай дIадахача шера скважинашта капитальни ремонт еча цехашка.

Ерригсоюзни социалистически яхье хьинаре дакъа а лоацаш ийслагIа пятилетка толамца кхоачашъе дага я «Малгобекнефть» НГДУ коллектив.

М. МАРЗИЕВ,
«Малгобекнефть» НГДУ производственно - технически отдела начальник.

Халонаш эша а еш...

Бурятски АССР территоре тIа гIолла чакхйоал Байкало-Амурски машиннаькъа 550 километр е ялхлагIа дакъа. Наькъа из дакъа эггара халагIа да: лоамаи чхараши кIоарга чIожеши, акха тайга а масса хиш а, цIаккха а ца яша гIори лакха сейсмичности. Iай лай тоххамаш а аьхки колд а уш Iаьржа уха хий а. Укхаза 550 искусственни гIирс хьалбе беваш ба гIишлонхой, цу даькъе хIанзалца дуней тIа тоннелаш йоахаш ца ниисъеннача тайпара йоккха ши тоннель — 15,3 километр йIаьха Къилбаседа - Муйски 6,7 километр йIаьха Байкальски; 300 гаргга доккха, юкъера, кагий тIаьш. Хьалдаккха деза лаьтта деррига а лаьрхIача 40 миллион кубометр да, вешта аьлча, наькъа хIара километрана 80 эзар кубометр совгIа кхоач.

ХIамаш кхоллаш дола Бурятера низаш дIахо дегIадоалалдара Iалаьмате боккхача лоархIаме да Байкало-Амурски никъ биллар. ХIанзле а овлангара денз эргаяха йолаеш я республика къилбаседехьара районаш — Къилбаседа - Байкальски Баунтовски. Гаьнарча эрий ара, кхыметтел, сага ког кхачанза йолча моттигашка хьалъэттай тохкамхой, геологий, наькъахой поселкаш. БАМ-о хьабелл цу моттигашка лаьттан ченашка бIаьш шерашка кулг ца тохаш даьхкача доккхийча рузкъашта тIабода никъ. ХIанзле а корайьй безача маьха оахкалаш йоахка шовзткъе итт совгIа моттиг. Халкъа боахама гIулакхашта юкъеозаргья наькъа йистаща хьаллатта Iалаьмате йоккхий хьунаш. Ерригa а лаьрхIача цар дIалоаца моттиг 9,5 миллион гектар я. Буряте территоре тIа йоххаш латтача леспромхозаша хIара шера кийчъергья 2 миллиони 50 эзари кубометр хьу.

ХIара дезна дукхагIа ду БАМ-ера гIишлон балхаш. Город Улан-Удэра гаьна йоацаш Таловка яхача станце лоацача хана хьалъяьй грузопереволочни база. Деза мухьаш кхухьа йоккхий автомашинаш дий, нахьа а буc а Тазы яхача поселке кхаччалца ух Баргузински наькъагIа эзар совгIа километр никъ а беш. БАМа гIишлонхошта цар кхухь техника, оборудовани, кхыйола материалаш. ХIаьта Тазыгара Къилбаседа - Муйски тоннела Малхбузехьарча порталага кхаччалца никъ булларгба. ХIанзле а билла болабаьб из. Нижнеангарске нах баха поселок юлларгья.

Улан - Удэрча промышленни предприятеша шефство лаьцай гIишлон дуккхача объекташта, социалистически яхь йоаржаяьй «БАМа заказаша» йолаш. Масала, тIаьшка ухийта металлически доакъош ду завод Байкало-Амурски наькъа базови предприяти а хинна дIаэттай. Халданза шин продукци тел цо наькъа. Укх шера БАМа ялх кема — декъа мухьаш кхухьа йиъ баржеи ши буксири — хьаде аьнна заказ кхаьчад кемаш деча заводага. Шин торонашка а хьежа, предприяте коллективо декхар тIанийцад из деррига заказ ханал хьалха кхоачашде аьнна. Локомотиваш - вагонаш тоаеча заводе кхачаштеи вагонаштеи лаьрхIа стропаш арахеп гIишлонна, авиационни заводе — инструменташ, «Электромашина» яхача заводе — автокранаш, «Теплоприбор» яхача заводе — тайп-тайпара прибораш.

Буряте территоре тIа балхаш деш болча БАМа гIишлонхошта автономии республика къахьегамхоша даь Iац новкъостал. Наькъа цу даькъа шефство лаьцай цхьайолча союзни республикаша а — Белоруссе, Латве, Литвас, Эстоне, хIаьта иштта Ленинградски областо а.

Церетор ДОНДУКОВ,
АПН корреспондент.
Улан-Удэ.

ПАРТИЙНИ БАЛХА ЛЕНИНСКИ СТИЛЬ

Ленински парте революционно-кхолламе гIулакхаш белгалдоал теофеи практикаи цхьоагIо, политически организаторски болх, лакха идейности партийни принципиальности, гIулакхаш Iилмаи наькъаца леладар, тIадиллача гIулакха хьалхара коллективни бехктокхам хIаране бехктокхамца цхьана тарбар, нахех ког гIорто лга яр, гIулакхаш корта болаши хьаддаи леладар, тIанийна решенеш кхоачаш мишта ю халданза тахкар санна йолча стила оагIошна.

Коммунизм хьалъяра доккхий декхараш вай мехка кхоачашдеш латтача, машара Програма чакхъяккхар дукха СССР-о лаьрхIа къоасам боаржабаьча хIанзарча хьалашка КПСС-о шин организацеи кадраи уйла тIаерзаю партийни кулгалдара ленински принципашта методаши тIа-тIа кIоаргагIа творчески Iомаииза ерг ца хилара. «ДегIаахара этап Iалаьмате лоархIамеи цунца цхьана чоалханеи я хIанз вайна хьалхашка латтар, — белгалдаьккхад КПСС ЦК Генеральни секретарa новкъоста Л. И. Брежнева. — Мехка халкъа боахам дегIаахаро, Iилма - технически революце, дунен халкъашта юкъера хьалаш хувцадаларо керда, доккхагIдола хIамаш дIадех вай беррига балха стилага, методашкара, из вIаштIехьбаккхаргира».

Партийни вахара ленински нормаши принципаши чIоагIъечеи лерагIа дегIайоалаечеи, партийни балха а кулгалдара а стили методаши эргайоахаш тоаеча боккхача лоархIаме хиннай КПСС ЦК октябрьски (1964 ш.) цул тIехьагIарен Пленумаш, парте XXIII-гIен XXIV-гIен съездаш. Валаен кулгалдарен бокъонна йолча партийни стило вIадехараш лоархIагIа ца доахаш кхоачашдара башха-дика образец гойт КПСС Центральни Комитето.

I.

Вай хана парте къаьстта теркам тIабохийт бехктокхам лакхбара, гIулакх дикагIа вIаштIехьдаьккха, хоадамболаш, корта болаш леладара. Из, кхеталеш маларра, керда общество хьалъяра цхьайолча этапашка балха ленински стила уж оагIош теркал ца яр маIан долаш лац. Октябрал тIехьагIарча хана дукхаза ше къамьлаш деш В. И. Ленина юкъарчал доацаш болхлой бехкахча сакхетамцеи тIадиллача гIулакха хьалхарча цар бехктокхамцеи, чIоагIагIа йолча дисциплинаца дийзад социализми хьалъеча доккха толамаш. Кадрашкара уж хIамаш чIоагIагIа хьадех социализми коммунизми наьха культурни боараш, политически производственни хьинар лакхагIа ме хул.

Парте шин организацей, беррига къахьегамхой низаш лоархIагIдоах ийслагIа пятилетка толаме чакхъяккхава, XXIV-ча съездо хьалхашка оттадаь исторически декхараш кхоачашдара. Цу цхьан ханна хьалхадоахар КПСС ЦК декабрьски (1973 ш.) Пленуме, хоадамболаш болча лоархIаме хул бехктокхам чьнсап дегIакхувлар, сакхетаме дисциплина йолаши кхоачамбоацаращца машар кургбоацаши кхетам балар санна йола партийни стила оагIош. Из цIаькка а дагадохийт ЦК декабрьски (1974 ш.) Пленума решенеша, КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даьча Кхайкарало. «ТIагIертта чIоагIъе еза, — белгалдоаккх Кхайкарал тIа, — боахамеи паччахьалкхени аппарата ерригача звеньяшка беча балха ленински стиль, хоадамболлаш духьала хила деза ведомственноста, местничестваца, бехктокхам ца хетара, критикеи самокритикеи дегIакхувла, кхоачамбоацараш майрра хьагучадаха, толаме болх бара новкъарле еш мел дола хIамаш дIадаха деза» Цу декхара лоархIам белгалбоал производствaи беррига вай балхеи эффективность мамогга лакхъяра тIаберзабаь парте чакхбоахача наькъаца. КПСС XXIV съездо лаьрхIача тайпара экономически, социальни, культурни дегIаахара дикала факторашкахьа гола тохарца.

КПСС-о хьалкхеяьй парте гIулакха боарам боацаш чIоагIа мутIахьа йола дукха кадраш, идейни кхетам лакха бола, шоай низаш, знанеш, опыт керда общество хьалъяра дIателаш бола болхлой Коммунизмагахьа дIахо ме ух ца лекхбала йиш йоацаши законагIа лакхбела боагIаши лакхлу цар лоархIами бехктокхами, партийни политика чакхйоахараш хиларах тарра. КПСС ЦК кердача низаца белгалдаьккхар из «Белоруссе партийни организаце идеологически кадраш хьахаржаран кхеяран беча балха хьакъехьарча» соцам тIа. Общественни вахарен производствеи сика а кIоарга а хувцамаш хулаш латтача хIанзарча хьалашка беррига болхлоша шоай гIулакхашка цхьана тарде деза идейно дог тийша хилари дикагIдола нравственни гIулакхаши, партийни принципиальность а кхоачамбоацаращца машар ца хилар а; шерра хIамах кхеташи шин болх кIоаргга бовзаши хилар; кердадар тIаэцари шийна тIадиллача гIулакхаца творчески никъ лелабари; нах вIаштIехьбахеи царна кхетам балеи хар; дог цхьалхеи кура-сонта боацаши хилар; коллектив шийна тIехьаяккха хари цу цхьан ханна цунгара хьаIомавалари.

КПСС-а чухьа чIоагIа чIоагIъенна балха ленински стиль, партеи Советски паччахьалкхени мах баь варгвоаца рузкъа хиларах тарра кадраща тешам бола, фу эш хьожаш, лораеш хулга цунца цхьана партийни гIулакх дизза кхоачашдарах, доагIар дизза хьадехарах, тIахьожамахи тIадилла гIулакх мишта кхоачашдаьд хьажарахи, кхоачамбоацаращта критика ярах дIахада йиш йоацаш а да. Парте, цун Центральни Комитето харцахьа хеташи принципиальнои теркалду кулгалдара ленински принципашта тIера бовлар, критика тоIаеш йола моттигаш, социалистически демократе нормаш телхаяр.

Укх тIеххьарча шерашка ше тIанийцача дукхача соцамаш тIа, цу даькъе «Грузе Компарте Тбилисски городской комитето КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра беча организаторски политически балха хьакъехьарчу тIа» а парте ЦК-ас теркам тIабахийтаб тIадиллача гIулакха хьалхара кулгалдеча кадрашкара доагIар диззагIа дIадехаизеи цар бехктокхам лакхбанзеи барг ца хилара.

Вай кадраш, массаза а яхар мо, чIоагIа бехктокхам хеташ я шоашта тIадехка гIулакхаши декхараши кхоачашдара хьалхара. Коммунистий хьинар дегIадоаладара, партийни паччахьалкхени дисциплина чIоагIъяра мамогга новкъостал ду хIанз чакхдаьнна партийни документаш хувцар санна йолча йоккхача организационно-политически мероприяте. Из хIара партийни организацеи хIара коммунистеи шоай декхараш мишта кхоачашду, юкъарча гIулакха юкъе мел дакъа лоац хьожаш бокъонца баь тохкам бар. Коммунисташа шоайла гIулакхаш дукхагIа дIа-хьа дехара, цар хьинари организованности лакхъяра боккхача лоархIаме хиннай юххьанцарча парторганизацешка чакхъяьнна отчетно - хоржамий собранеш.

Партийни стиль чIоагIъяра маIанера балхаца моллагIча тайпара леладаь а леладеча формально - бюрократически гIулакхашца, волокитаца, инерце низаца, ведомственни, местнически хьашташ бахьан долаш бIарччача паччахьалкхен хьашташ дицдарца машар боацаш къовсам лоаттабар да. Шоай декхар дола дешаш къоастадара юстара бовла, бехктокхам кхычарна дIатIабилла гIерташ хул цхьабола болхлой. Цу тайпарча наха деша маIан доаду форма бахьан долаш, шоай керттера низаш тIадерзаду мичча бесса къайла а дош «дIакъовлара» е ца кхыча ведомства чу «кхоссара», нагахьа санна болх талхе а аьнна ше бехказа ваккхар духьа шийна гоннахьа каьхаташ вIашагIа а теха. Цу тайппара юхасецаду тIехьатетта йиш йоаца, сагота гIа йола проблемаш къоастаелга.

Бехктокхам хеташ хилча шин деша да а дика лаьрхIа денал а хул, дешаш къестадара пайданегIа дола наькъаш творчески лаха вIаштIехьдоал. Цхьабакъда В. Маяковске укх тайпара маIан даьча — «ДIахорчунга сенна хьеж?! Циркуляр ма йий из, Iадда Iе» — яхача принципагIа гIерташ ба цхьабараш.

Хьалда дешаш ханахьа къестадац яхаш моттигашкара письмош ух центральни органашка. Лоткъадеш дола дукха хIамаш техкачул тIехьагIа бакъ хул. Белгалдоалаш да, центр юкъе гIертачул тIехьагIа, массаза а яхар мо, кхоачамбоацараш моттигерча организацеша шоаш, цар шоай низашца дIадоахаш хилар. Из мишта хул аьлча, нагахьа санна уж дешаш хьалувлача метте лерттIа терко йоре, хьаллоацаре, дIахьожаре — аьнна хет цу тайпара дешаш духьаленаш ца увтташ къесталергдар, цу гIулакха лакхе латта органаш юкъе гIерта езаш хIама хургдацар.

Бехктокхам ца хетилга, кегаваннеи хьисап доацаши хулга, корта болаш дола гIулакхаш хьинаре леладу аьнна хетийта гIертилга — деррига уж а балха партийни стила духьалара кхыдола а хIамаш, кхетадеш маларра, вай гIулакхашца тарлуш дац: Цхьабакъда кхыметтел цу тайпара хIамаш нийсденна цхьайола моттиг а сатоха йиш йолаш яц: уж овлангара денз духьала я вай партеи паччахьалкхени нормаштеи принципаштеи, социалистически общежите нормашта.

Партийни организацей влияни новкъосталон аьттув баккха беза кадрай творчески хьинар айдалара, компетентность лакхъяра, кхоачамбоацаращца машар ца хилара, лелача гIулакхийн бокъонца долаш долча хIамайи принципиальни позицешкара мах бе хара. ДукхагIа пайда эца беза общества уйлаи низах, критикаи самокритикаи герзах, администраце боахама гIулакхашта партийни тIахьожам лоаттабара йолча бокъонах.

Кадрашта, берригача коммунисташта кхетам нийса балара, партийни паччахьалкхени дисциплина чIоагIъяра эггара дикагIдола хIама — партеи правительстваи директиваш кхоачаш мишта ю хьажар. «Решенеш кхоачаш мишта ю хьажар, — яьхад Ленина, — бокъонца хьахиннар фуд хьажар — из я лард а керттера... декхар а». (Соч бизза гуллам, т. 44, оагI. 364). Из ленински хьехам къаьстта лоархIаме ба хIанзарча хьалашка. Партеи правительствaи директиваш кхоачаш мишта ю хьожилга дика вIаштIехьдаккхар, белгалдоахар парте XXIV съезда КПСС ЦК-ас еннача Отчета тIа, боккхача лоархIаме да хIара болхлочун бехктокхам лакхбара.

XXIV съезда решенеш чакхйоахача юкъагIа тIанийца решенеш кхоачашъяра лоаттабу тIахьожам вIаштIехьбаккхара гIулакха йоккха опыт Iояьй партийни органаша. Цхьабакъда, хIана а моттигаш я вайна цхьайолча партийни комитетий уйлеи низаши партеи правительстваи директиваши шоай решенеши кхоачашъелга вIаштIехьдаккхара тIа ца а ерзаеш, Iалаьмате дукха мероприятеш, массе тайпара справкаш, проекташ, отчеташ кийчъяра, тайп-тайпара совещанеши заседанеши яра тIаерзаеш Цу тайпарча стилах болх беш хилча решенеш кхоачаш мишта ю хьожилга дага-дага деххача хана мара хулаш хIама дац, цун ер ма бий аьнна бувзам бац гIулакх вIаштIехьдаккхарца. Из бахьан долаш кхоачашъяц е шоай ханнахьа кхоачаш ца еш юс тIанийца решенеш.

Решенеш кхоачаш мишта ю хьажара маIан сенах латт аьлча, из латт, хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашделга шин ханнахьа Iалашдарах, партийни вахара нормаш мел яь а телха ца яйтарах, шоашта тIадиллача гIулакха кадраш сагота хургйолаш кхетаярах, шоаш денна дош фуннагIа-моллагIа хул а кхоачашде гIертарах. Цо из гIулакх кхоачашдац, нагахьа санна халданза, массе оагIорахьара, принципиально хьожаш ца хилча. организационни болх, кхоачашъервашта шин ханнахьа практически новкъостал делга цо шийна чулоацаш ца хилча. Алхха цу тайпарча тIахьожамо, дуккхача цахага боалаш, бовзаш из хиларо мара новкъостал дергдац парте политика толаме чакхъяхар духьа лоаттабеча къовсаме коммунистий гIулакхаш дика вIаш-

ХIАНЗЗЕ А КИЙЧО Е

ДIадахача шера беркате къахьийгар «Советская Россия» колхозерча ялаташ кхедераша. Цар Даьхенга рапорт делар паччахьалкхенга ялат дохкар, пятилетка задани диъ шера доаш кхоачашъяь хиларах. Иштта толам баккха шиъ шерагIа вIаштIехьдаьнадац колхозхой. ДIадийна фу дика дар, хIаьта цунна деш дола гIулакх а хан-хаанахьа чакхдаьккхар.

Къаьстта боккха толам баьккхар колхоза хьажкIаш делараша. Хьацаргъя вай Садулхаджиев Iабдал-Керима кулгалдеш йола механизировании звено. Цо лелаеш 85 гектар хьажкIаш яр соахка. Дерригa балхаш агротехнико маяххара кхоачашдарах звеной вIаштIехьдаьлар социалистически декхарах 50 центнер йолча, хIара гектара тIара 56,1 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуэца.

Во толам бац цу колхозерча Ш. Юнусова звенос баьккхар а. Цунга 134 гектар яр. Цу участка хIара гектара тIара 50,7 центнер фуалъяьха хьаьжкIаш чуийцар цо.

ГIадеугаш да «Советская Россия» колхозерча Сатуев Iабдала кулгалдеча баьцадараш кхедеча звенос соахка даьха толамаш а. 95 гектара тIа кхедир цо баьцадaараш. Хий диллaрах, оасар дарах, болхлой къахьегам нийса вIаштIехьбаккхарах звеной йиш хилар хIара гектара тIара 192 центнер баьцадаараш чуэца, планагIа 143 центнери социалистически декхарегIа 161 центнери йолча.

Хьийга къа зехьа довзар Ленина цIерагIча колхозерча Маковеев Петра кулгалдеча механизировании хьасапе хьажкIаш кхееча звенон а. Цо Iунал деш 183 гектар я. Цун звенос хIара гектара тIара чуера 43,3 центнер фуалъяьха хьажкIаш.

Массарел дуккагIа гектара тIара хьажкIаш чуийцар «Советская Россия» колхозе — 52 центнер, Ленина цIерагIча колхозе — 26,9 центнер, 1-ча Мая цIерагIча колхозе — 8,8 центнер.

ДIадийна фу цхьатарра доллаше а, фу бахьан да цу боахамашка хьокхамаш бе-бе хилар? Эггара хьалха цу гIулакха бехке ба боахамий кулгалхой, специалисташ, бригадираш. Каст-каста моттигаш нийслу хьажкIаш кхеяра вIашагIъеллача звеноцара механизатораш кхы балхаш де тIера боахаш. ХIаьта из чIоаггIа IаткъЦар балха. Цудухьа вIаштIехьдалац цар ханнахьа хий дилла, оасар де, дика хьувкъам чубара эша кхы гIулакхаш чакхдаха.

Тайп-тайпара ба колхозаша ебахка чуденача гурахь дувча ялата хьувкъам а. Масала, массарел дукхагIа хIара гектара тIара кIа чуийцар 1-ча Мая цIерагIча колхозе — 19,6 центнер, «Советская Россия» колхозе — 15,7 центнер, хIаьта Ленина цIерагIча колхозе — 10,9 центнер.

Юртбоахама культурай хьувкъам лакхбара боккхача доархIаме да дика фу дIадер, цунна агротехника бокъонаш дIа мадеххара гIулакх дар.

ТIаккха мишта лед тха района колхозаш бIаьстн ювча юртбоахама культурай фу Iалашделга? Соахкара кхоачамбоацараш теркал а даь, 1-ча Мая цIерагIча колхозе бIаьстанна дика кийчлуш ба. Укхаза кхоачамболлаш Iалашдаьд ялатан силосан лаьрхIа дIаюврговча хьажкIий фу. Колхоза доалахьа дукха хьайбаш да. Духхьал доакъара лаьрхIа баьцаш дIас лерхI цига 1800 гектара тIа. Цу гIулакха мел эша фу долаш да боахаме.

БIаьстн юв культураш дIаера йоаггIаш йола йоакхо яьй Ленина цIерагIча колхозе а. Укхаза Iалашбаьб 1900 центнер дикагIча фух бола кен (план 785 центнер), иззал горох, тайп-тайпарча баьций фу.

БIаьстн ювча культурай фу Iалашдара гIулакха вогIа кийчбеннаб «Советская Россия» колхозе. Кхоачамболлаш дац хьажкIий фу, лабораторе дихьа гороха фу дIаде пайдана дац аьнна юхаденнад.

Ший ханнахьа дика фу Iалашду «Грозненски шурий», баьцадаарий № 2 йолча совхозаша, «Атагинский» совхозе. Цу боахамашка кхоачамболлаш да дIас лерхIача тайп-тайпарча культурай фу.

Укх шера духхьал района колхозашка болх беш хургья ялатан силосан лаьрхIа хьажкIаш кхею 17 механизировании звено. Боккхача лоархIаме да цу звеноша лерттIа болх берг-бола хьалаш вIаштIехьдахар. Соахка санна шоай балха тIера а ца боахаш къахьегийта деза царга. Цо, шеко йоацаш, торо хулийтаргья хьажкIий хьувкъам лакхбе.

КПСС Центральни Комитето партега, советски халкъага даьча КхайкардтIа «Лаьттанцарен хьайбашкарен йоала продукташ 1975 шера дукхагIа яхари кийчъяри, пятилетка толаме чакхъяккхар духьа юрта боахама болхлоша лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа хьакъехьа» болча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцам тIа дика гуш да нийслагIа пятилетка чакхйоалача шера колхозийн совхозийн къахьегамхошта хьалхашка латта хьалда декхараш. ХIаьта уж сийленца кхоачашдара ерригa торонаш оарцагIъяьха къахьега декхарийда ва массава а. Цу торонех цаI я дикача фух дола ялат ший ханнахьа кийчдар, дIайийнача культурашта доаггIача тайпара хий диллар, удобренеш тассар, бIаьстн яьлча дена уж чуэца ха хьатIакхаччалца царна доаггIача бесса Iунал дар.

Теша лов, тха района боахамий специалисташа долаш дола кхоачамбоацараш дIа а даьха, укх шера боккха хьувкъам чубара де мел деза хIама дергхиларах.

С. АКАЕВ,
юрта боахама Грозненски районни управлене агроном-семеновод.

Сийлахь - йоккхача коталон 30 шу дузача денна къахьегама совгIат кийчдара доккхий социалистически декхараш тIайийцад Грозненски экспериментально - механически завода болхлоша. Уж толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьй завода бригадаша. Ленинград бахьан долаш лоаттабаьча къовсама хетаяь январь бетта кхоалагIча декаде яьржача социалистически яхье сборочни участка бригадашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар Горшенин Юрий Викторович керте латтача сборщикий бригадас. Цунна елар «участка дикагIйола бригада» яха сийлен цIин карара кара тела цIе вымпели.

Цу социалистически яхье шоллагIа моттиг яьккхай Забабурин Алексей Александрович керте латтача заготовщикий бригадас.

Механически участке декадагIа яьржача социалистически яхье котбаьннаб тIемен къахьегамен ветеранаш В. Е. Ченин, А. П. Евсеев, иштта къахьегама ветеранаш И. П. Дудников, А. Н. Афанасьев, В. П. Знатков, кхы дукхахбараш а. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 140—150 процент кхоачаш а еш хIаналехьа шоай пхе шера задани кхоачашъяьй цар.

СУРТА ТIА: дIахо кхы а дикагIа къа а хьегаш, брак йоаци продукци араехецара йола социалистически декхараш дIадовзийташ ва бригадир А. Забабурин бригадерча заготовщикашта С. Забабурина, В. Павленкона, В. Кобзева.

И. ПЛИЕВА сурти тексти.

КОТАЛОН ЦIЕЙ СИЙНА

НийслагIча пятилетка тIехьарча шера къаьстта дика къахьегаш ба «Грозэнерго» шоллагIча теплоэлектроцентрала энергетикаш. Толамца кхоачашъяьй цар электроэнерги йIовхала энерги яккхарен из потребителашка дIаяхьийтарен январь бетта план. Сийлахь - йоккхача коталон 30 шу дузача ден сийна яьржача яхье хьалхара моттиг яьккхай къахьегамен тIемен ветеранаш С. Вадуев, И. Токарев керте латтача котельни турбинний цехий коллективаша. Шоай новкъосташта хьокхам телаш къахьегаш ба турбиний машинисташ В. Грабчак, Н. Деров, электромонтераш Г. Лосев, М. Жуков, асфальтировщик А. Мусаев, кхыбараш.

ШоллагIча ТЭЦ-а энергетикаша социалистически декхараш тIайийцад продукцена реализаци яра пхе шера задани 22 декабре кхоачашъе.

Х. СУРУДЖАНЦ.

Механизатораш кийчбу

1974 шера декабрь бетта болх бе йолаеннай «Алханчуртский» совхозе кхаь бетта программах трактористаш кийчбеш йола курсаш. Механизатораш кийчбеш ва юрта боахама балха йоккха опыт йола механизатор Цуров Мурад. Мурад ше хIанз Горски юртбоахама института 4-гIча курсе дешаш ва. Укх тIехьарча пхийтта шера «Алханчуртский» совхоза техникаца болх беш хиннав из. Совхоза кулгалхоша чIоагIа бехктокхаме гIулакх тIадиллад Мурада — совхоза къона механизатораш кийчбелга. Укх шин шера шовзткъе вийтта тракторист кийчваьв цо, царех ткъо кхалсаг я. ХIанз ткъаь ихьайтта саг ва курсашка трактористий говзал Iомаеш.

НийслагIа пятилетка кхоачашъеш дьлча, укх 1975 шера бIаьстан балха, шоай болата говрашца арабовла дерхIаш ба Кердача Редантера къона механизатораш.

И. БАРАХОЕВ.

Техника тоаяра — йоаггIаш йола йоакхо

Колхозийн совхозийн механически мастерскойшка сихдаьд ремонтин балхаш. БIаьстан балхашка техника кийчъеш ба юрта механизатораш. Ерригача республике шиъ эзар совгIа трактори кхыйола юрта боахама техникен кийчъе езаш я.

БIаьстан кхашкара балхаш дIадоладе дукха ха йисаяц, цудухьа хIара ди, хIара сахьат боккхача лоархIаме да механизаторашта. Из бехктокхамера гIулакх кхетадеш дерригa низаш оарцагIдаьхад республика боахамаша.

1973 шера февраль хьатIакхоачаш республика колхозашкен совхозашкен 2060 трактора ремонт яьй, гуйран-Iан замалахь планагIа тоае езачох 78 процент я из. Овсаре къахьег Веденски, Ножай-Юртовски, Урус-Мартановски районий механизатораша. Цу районаша республике массарел хьалхагIа кхоачашъяьй тракторашта ремонт яра планаш. Надтеречни района боахамаша юрта боахама машинашта ремонт яра план 93 процент кхоачашъяьй.

Укх шера хургболча хьувкъама йоакхо ю Ачхой-Мартановски, Сунженски, Советски, Наурски районий боахамашка. Цу боахамашка тракторашта ремонт яь бовла гарга ба.

Цхьабакъда, цхьайолча районашка лелара лел бIаьстан балхашка кийчлулга. Ремонтин балхашта тIехьадус Гудермесски, Малгобекски, Назрановски, Шалински, Шелковской районашкара боахамаш.

Ерригача республике хIанзчул тIехьагIа ремонт е езаш 25 процент нохараш, 32 процент сеялкаш, 26 процент культиваторащ я.

1975 шера 1 февраль тIакхоачаш тракторашта ремонт яр

	Трактораш		
	Ремонт яра план	Ремонт яраш	План проц.
Ачхой - Мартановски	137	121	88
Веденски	29	47	162
Грозненски	354	270	76
Гудермесски	177	98	55
Малгобекски	133	87	65
Надтеречни	267	249	93
Назрановски	124	69	56
Наурски	447	367	82
Ножай-Юртовски	38	38	100
Советски	27	24	89
Сунженски	315	251	80
Урус-Мартановски	110	116	105
Шалински	157	107	68
Шелковской	291	201	69
Ерригача республике	2628	2060	78
1/II-1975 ш. хиннараш	2638	2002	76
Колхозаш	854	647	76
Совхозий объединени	797	574	72
«Скотопрома» трест	96	86	90
«Чечингушвино» объединени	583	513	88
«Консервплодоовощ» объединени	154	184	119
«Плодопрома» трест	94	37	39
«Птицепрома» трест	50	19	38

ХIанз кхашка лоа уллача хана гурахьа йийнача культурашта минеральни удобренеш товса лаьрхIача Назрановски района «Экажевский» совхоза цхьоалагIча отделене техника кийчъяра дерригa низаш оарцагIдаьхад.

Ше коартол юврг йола лаьтта хьаьнде лерхI звеньевойс Хидриев Къурейша. ХIара гектара 1,5 центнер вIашагIъэяь нитроамофоси калийни тухи кхачийта лаьрхIад цо.

СУРТА ТIА: ремонт яь араьнна минеральни удобренеш дIатувса Талдиев Султача трактор хIама эшаш йий хьожаш ва аьтта оагIорахьа латта звеньевой Хидриев Къурейш.

Т. АРЧАКОВА сурт.

СИЙЛАХЬ-ЙОККХАЧА КОТАЛОН 30 ШУ ДИЗАРГА

«...ДАЙ-МЕХКА ТЕШАМЕ ВОЛАШ ЧАКХВАЬЛАР»

Укх шера 16 феврале 30 шу дуз инженерни бIун - йнарал-лейтенант, тIема Iилмай доктор, Советски Союза Турпал Дмитрий Михайлович Карбышев вийна.

Сийлахь-боккха Даьхен тIом болалуча хана вай мехка малхбузехьарча доазон тIа тIема гIирсаш хьалдеча тIахьожам лоаттабеш хиннав инженерни бIун инарал-лейтенант Дмитрий Михайлович Карбышев. 1941 шера август бетта юххье салтийн эпсарийн группаца гонна юкъера воалача хана керта контузи а хиннa, сакхетам чу воацаш фашисташа плен вигав инарал...

Карбышев тIема Iилман воккха деятель волга а ховш, из шоашта гIулакх де оттаве гIийртаб фашисташ. Цхьабакъда е совгIат лургла яхарах а, е кхерам тIатувсарах а, е шоаш Iомаяь провокацеш лелаярах а цун денал дохаде мегадац фашисташта.

Фортификаце проект эггара дикагIа оттаярах цунна преми а луш 1911 шера инженерни академи йистеяьккха, эрсийяпонски дунен хьалхарчен тIемашка дакъа лаьца, массехказа тIема орденаш тийнна вола, паччахьа эскара подполковник хинна Дмитрий Карбышев Октябрьски революци йоаленнача хьалхарча деношке а денз цхьаккха шеко йоацаш Советски IаьдалгахьА воал. Цу хана денз ший дерригa низаш, эна-неш, опыт дIател по къахьегача халкъа деча гIулакха.

«Аз, хьалхарча къаьнарча эрсий эскара хиннача кадрови эпсара, паччахьана а ца деш дай-мехка даьл гIулакх, хIаьта дай-мехка тешаме волаш со хьа а венав. Революци а ялалехьа цунна гоама. дегаза хиннай Россера порядкаш: нийсхо ца хилар, Iазап, цхьаккха хьисап доацаш эскаре йоаккха ха, чина лакхехьа волчоа хьалхашка лаь хьал тIа хилар. Чуехкача хари уйлаша новкъарле йора керда, адамий вахар бахьан долаш лоаттабеча къовсамгахьа валара. Кхычар даьккхад из. Безача маьхах, шоай цIийца. Сона а даьккхад, хIана аьлча хIанз мара йиш хиннаяц сога цIенача дег тIара дIакхайкале: сай Советски дай-мехка, сай халкъа, цун эскара ду аз гIулакх». Иштта яздаьд Карбышева къонача Болхлой-Ахархой ЦIеча Эскара мугIарашта юкъе ше водаш.

ТIема инженера гIулакхаш боккхача Iилмани педагогически балхаца цхьана тардеш леладу Дмитрий Михайловича. 20 шера гаргга хьийхад цо тIема академешка, тIема-инженерни искусства тайп-тайпарча доакъоех лаьца бIаь совгIа книжка яздаьд цо. 1941 шера тIема Iилмай доктора Iилман степень еннай цунна. ТIом болабале кIеззига хьалхагIа вахав Карбышев Коммунистически парте мугIарашка.

...Плен вига советски инарал Берлине дIаэигав. Цу хана гестапос цунна оттаяьча досье ихьан оагIо тIа хьахиннад йоазув: «Е воккхагIвола советски фортификатор, къаьнарча эрсий эскара кадрови эпсар, кховзткъа шерал тIех ха яьнна саг, чакхваллалца большевистски уйлай лазар кхийтта, тIема декхара тешаме хиларен патриотизмаи идеяна цхьаккха боарам а боацаш мутIахьа хинна хиннав. ТIема-инженерни гIулакха специалист а лаьрхIа цхьаккха тешам боацаш саг ва пайда эцара торонга диллача Карбышев».

Берлински набахта низаш тIалоаттадеш йирчаваьккха хинна Карбышев концлагере каторжни балхаш тIа вахийтав. «...Ха яхан чин долаши вар аьнна де цхьаккха гешт дац», аьнна гестапос даь йоазув хиннад дела тIа. Иштта деннен бийсаннен дийтта сахьата тIо оатача болх беш хиннав могаш воаца воккха саг.

Карбышева патриотически денало чIоаггIа влияни яьй кхыча тIема пленнешта. Цо кIаьдбеннараштa гIо даьд, шек булварий дог тешадаьд, гитлеризм эша а яь котало ца йоалаш йиса йиш ца хиларах дIакхетабора. Турпалча инаралах дола хабар лагерера лагере ухар. Деналеи къонахчален символ а хинна дIаэттав из лийца баьхкараштa.

Къаь шераи ах шераи йийттай, бала бенаб, низаш даьд Карбышевна. Цунна Iазап тIалоаттадаьд Майданекен Освенцимен, Заксенхаузена Маутхаузена яхача Iоажала лагерашка. Цунна дIайха лазар, кхайкор хиннад, моцал лайнай цо. ТIехьашка па валарал совгIа, по дерригача шерашка хьинаре подпольни болх а баьб.

1945 шера 18 февралорча шийлача бийсанна садисташа Маутхаузен яхача лагерерча хьекхаш лоа делхача майдан тIа араваьккхав 65 шу даьнна инарал. Цул хьалхагIа ах дегI дерзан даьккхан цул тIехьагIа геттара верзан ваьккхан шийлача лоаттаваьв из бIаргчача дийнахьа. ХIанз пенца дIа в оттаваь ша санна шийла хий брандсбойтаца тIамехкаде болабеннаб цунна палачаш. Цхьа ха яьннача гIолла лоро-садисте кулга оамалагIа хоам баьб, тIаккха хий сецад. Карбышева дегIа тIагIолла ша лоацалуш лаьттаб, ша гударг хулаш хиннай цунах...

Турпал венна хиннача метте советски наха кIайча мраморах монумент егIай тIом чакхбаьнначул тIехьагIа. Цо дийна болча наха дагавохийт ший чура са хьалдаллалца йолча хана Дай-мехка тешаме хинна саг.

Ольга МИТРОФАНОВА. (АПН).

Оаха яздаьчун легагIа

Укх шера 7 январе арадаьннача «Сердало» газета тIа кепатеха яр «Тоае гойтара агитаци» аьнна корта а болаш рейдови бригада материал. Малгобекски района маьхки кирпичкаши еча заводашкара гойтара агитаци во вIаштIехьъяьккха хилар дувцаш яр из. Цу гIулакха укх тайпара язду тхога КПСС Малгобекски горкома секретара нов. Барахоева: «Рейдови бригада статья тIа дувца гойтара агитаце балха хьакъехьара кхоачамбоацараш цу боахамашка долаш хинна хилар бакъдолга дIахойт парте Малгобекски горкомо. Маьхки кирпичкаши еча заводий кулгалхоштен партийни организацей секретараштен совещанеш яьй горкома пропагандаи агитацеи отдело. Цу совещанешка парте XXIV съездеи КПСС ЦК (1974 шера) декабрьски Пленумеи решенешка хьежжа рекомендацеш а еннай царна. ХIаьта цу гIулакха хоадамболлаш йола мероприятеш а оттаяьй хIанз цу боахамашка.

тIехьдаьнна, дисциплина, цхьоагIо йолаш хилара.

2.

Балха ленински стила белгалагIча оагIоех цаI — хьалхашка увттача проблемашца алхха Iилман никъ лелабар. В. И. Ленина дIадийхад гIулакхаш «Iилман лардаш тIа» леладергдолаш, Iилма, хоза хабар хинна ца а дусаш, цунах хIара деннарча вай вахара бIарчча дакъа хургдолаш — диза а бокъонца я — дош оттаделга (хьажа т. 45, оагI. 391).

Ленина яххача тайпара кхеталеш хилча Iилман наькъа маIан да: общественно-экономически вахарерча объективни процессийн явленейн цар вIаши юкъера бувзами цаI шоллагIчох тийша хилари теркал а деш массе оагIорахьара, кIоаргга анализ яра бокъонца учет лелаяри; йолаш йолча тороний реалистически мах бар; лелаш йолча процессий перспективаши закономерностащ бIаргаго, балха тIа керттердар хьалхаха хар; наьха коллективни творчества хьакхоллаш дола керда, толашагIа мел дар шоай ханнахьа вIашагIтохари тар ма лу дуккагIа царех пайда эцари.

Тахан. общественни производство дегIаахара дикала фактораштa, цун интенсивность лакхъяра уйла чIоагIагIа тIайохийтача хана, коммунизм хьалъяра декхараш кхоачашдарца къаьстта а экономикана кулгалдарца Iилман, комплексни никъ лелабар эггара боккхагIа лоархIаме да. Цудухьа парте даим йоакхо ю халкъа боахама кулгалдара методаши способаши дIахо хадданза эггайоахаш тоаяра. Из кулгал цо партийни гIулакх, политически гIулакх санна лоархI. ХIанзарча производстве органически шоайла ювзалуш я эггара бегIа йола фактораш — материальни моральни, инженерно-технически организационно-политически, экономически а психологически а. ХIаьта цунца дувзадена да экономика кулгалдар цу ерригача факторех цхьана кхетамца пайда эцарах тийша хулга.

Iилман наькъаца кулгал дулургдац, дегIаахара перспективаш къоастае ца ховш хилча. Болх бе йиш яц, яхаш хьийхад Ленина, йIаьххача ханна лаьрхIа план йоацаш (хьажа т. 42, оагI. 153).

КПСС Центральни Комитето чIоаггIа лоархIам бу общественни вахара ерригача сферашка дIахордар Iилман наькъаца бIаргагорен харен, доккхий халкъбоахама декхараш цхьана кхоачашдара, йолаш йолча резервех биззагIа пайда эцанза барг ца хилара тIаерзаю уйла. Юрта боахам, цу даькъе РСФСР Iаьржа доацача лаьттай зона а, дегIаккхувлара, Малхбоалехьарча СибарегIени Дальни Востокен производительни низаш дегIадоаладара йIаьххача ханара программаш оттаяьй, и. кх. дI. Цу планашта кIал чIоагIа теоретически лард йоалла, бокъонца бакъ долча хIамай кIоаргга анализ ярах латт уж.

Парте XXIV съезд хинначул тIехьагIа массе метте шерра дIаяьржай балха перспективни планаш увттаяра практика, хIаьта цар тIа белгалду партийни организацей гIулакхий керттера достамаш. Цо йиш хулийт царга кадрай, ерригача коммунистий керттера низаш лоархIамегIарча участкашта тIадерзаде, наьха инициативаеи творчески хьинарaи керте отта, паччахьалкхен, общественни, боахама органий болх дикагIа вIаштIехьбаха.

Боахама доал дарца партийни IаьдалагIа никъ лелабар — эггара хьалха из да ерригача паччахьалкхен, дерригача халкъа хьашташ теркалдар, балха дика тIагIертта лакхъяр, Iоаяьча опыта хадданзеи кIоарген анализ яр а из йIаьхий яр а, местничестваи ведомственностеи гIулакхаш ца хилийтар. Из да технически прогресс сихъяр духьа тIагIертта къовсам лоаттабар, Iилманеи техникаеи эггара кердагIа карагIдаьнараш шерра юкъехьар, хулаш йола специализаци концентраци теркал а еш производство дикагIа вIаштIехьъяхара, болхлой, колхозхой, специалистий, Iилмахой энергехи инициативахи, знанеех а талантех а кхетамца пайда эцар. Из да, КПСС ЦК декабрьски (1974 ш.) Пленуме белгал мадаьккхара, айденна наьха къахьегама хьинар чIоагIдари дегIадоаладари, толашагIа йола опыт йоаржаяра, встречни планий лоархIам кхы а дукхагIа чIоагIбар, социалистически яхь, къахьегамца коммунистически гIулакх хилара тIехьара болам парте политико лерхIаш дола керттера социально - экономически хIамаш кхоачашдара тIаберзабар.

Хьалхашка увттаю проблемаш къоастаярца Iилман никъ лелабаро йиш хулийт тIехьагIа хургдолчунга а хьожаш, чакхъяха лаьрхIача мероприятей социальни тIехьале теркал а еш ший гIулакхаш чакхдаха, нийслагIча пятилетка керттера декхар кхоачашдара — хьалкъа вахара материальни культурни боарам айбара — уж тIадерзаде.

Вай парте хадданза белгалдоах боахама проблемаш къестаярца политически никъ лелабанза барг ца хилар. Единоначале принцип кхетаме лелае, яьссача администрированеца хоадамболлаш къовсам лоаттабе, боахамеи кхетамеи балха органически бувзам хургбола гIулакх вIаштIехьдаккха гIерта Iомаю цо кадраш. XXIV съезда яьча КПСС Центральни Комитета Отчетни доклада тIа белгалдоаккх, парте «кулгалдеча болхлоша шоаш тIайиеча экономически административни решенеех хьехам хилийтара хадданза уйла ергйола гIулакх дIадехаш хилар».

ХIанзарча хьалашка КПСС-о къаьстта лоархIам бу кулгалдара культура лакхъяра. ХIаьта из вIаштIехьдоал знанеш кIоаргга Iомайича, хIанзарча Iилман данней бокъонца анализ е ховш хилча. Хано дIадехарий боараме хилари гIулакхаца лелабу Iилман никъ бокъонца чакхбахари духьа, белгалдоаккх КПСС ЦК-ас «Череповецки металлургически завода кулгалдечеи инженерно - технически болхлоша коллектива членашта идейно - политически кхетам луча дакъа лацара хьакъехьа» ше яьча решене тIа, марксистско-ленински хьехама лардаш Iомаяь, партеи мехкои лерхIа политически гIулакхаш шаьра бIаргагуш, ший специальностах бокъонца кхеташ, нахаца болх бе ховш, къахьегам Iилман ларда тIа вIаштIехьбаккхара принципаш практике чакхъяха ховш хила веза кулгалхои инженерно - технически болхлои. Уж решенеш чакхъяхарца лелабеча Iилман наькъо юкъера йоаккх дилетантство, гIулакх хетаргахьа лелаеделга, шерра пайда эца лерхI опыта, эксперимента, доал дара хIанзарча Iилман выводий даннеех.

КПСС Центральни Комитето укх тIеххьарча шерашка хьажа а хьежа къоабалъяьй экономикана кулгалдара тайп-тайпарча сферашка дуккхача городийн промышленни центрийн предприятей партийни организацейи коллективайн опыт. Цу опыта маIан сенах латт аьлча, из латт, беррига партийно - политически, организаторски болх ресурсаш кIезигагIа дIа я йохийташ халкъбоахама эффект йоккхагIа хилийтара тIаберзабеш йола боахама кулгалдара стиль чIоагIъярах.

3.

Партийни кулгалдара низ цун коллективностах латт. Духхьал коллективносто хьахулийт марксистско - ленински теоре, наьха опыта учет яра ларда тIа бокъонца Iилман наькъаца вIаштIехьъяьккха партийни политика кийчъяра, из толаме чакхъяхара эггара йоккхагIйола торонаш, цхьан оагIора гIулакхаш ца леладара, субъективистски решенеш тIа ца эцара тешам лу.

Опыто хьахьокх, коллективноста ленински принцип лоарзагIа ца йоалийташ чакхъяхаро партийни кулгала бокъонца йола цхьоагIои кхоталулгеи, парте болча дукхача наьха инициативеи хьинари дегIадоагIилга Iалашдеш хилар.

Парте ерригача звеноша чIоаггIа чIоагIъенна коллективноста принцип белгалйоал Iалаьмате лоархIамеча оагIошца. Деш дола къамаьл эггара хьалха кулгалдеча партийни организацей дикала состав хадданза тоаяра, халкъа юккъера хьадаьнна, къаьнарча, опыт йолча кадрашца цхьана тардеш хилча дикагIболя партийни традицеш лелаеи дегIаккхувлеи йиш хулийташ дола керда, ховха низаш царна юкъеахара хьакъехьа да. Коммунистий творчески хьинар дегIадара дикача оагIорахьара влияни ю чурчей арахьарчеи политика деша къестадеча хана парте болча наха хетар теркалдаро. ХIанз хьаьий парте ерригa звенош лакхера дена лохе кхаччалца чулоацаш йола информаце бIарчча система. Кулгалдеча партийни - органашка цо йиш хулийт хьал нийсагIа довзеи мах беи, коллективни опыт вIашагIтоха.

Парте вахарера демократизм дIахо массе оагIорахьарен лергIени дегIаккхувлара эша хьалаш Iалашдаьд КПСС XXIV съездо. партийни организацей гIулакхашка керда йоккха импульс еннай. ТIа-тIа доккхагIча даькъе цу гIулакхий ларда хул коммунистийн парте боацача къахьегамхойн опыта бокъонца анализ ярах, творчества, новаторства, инициатива низах. ЛоархIаме да парте ерригача звеношка коллективни органий лоархIам дIахо лакхбар, критикеи самокритикеи дегIаккхувлар, коммунистий предложенеш чIоагIа теркалъяр.

Бокъонца коллективни кулгалдар — из деша пагIатта дувцилга хинна ца Iеш, цхьана тIайийца решенеш кхоачашъяр духьа, парте политически никъ чакхбаккхар духьа хьинаре къовсам лоаттабар а да; из хила деза демократически централизма принципо дIадехача тайпара корта болари дола гIулакхаш, уж дика вIаштIехьдаьха, тIехьа на етташ чакхдоахилга, уйлане гIулакхийн цхьоагIо хилар хьахьокхаш. Цу тайпара деча кулгала толам балара хиланза даргдоаца хьал да. Цкъа-дале, цхьана кийчъяьча решене тIа из чакхъяккхара къаьгга лерхIар, наькъаш, средстваш, хьадда ханаш, чакхйоаккхаргъяраш белгалбар; шоллагIа-дале, лаьрхIар тешаме кхоачашделга Iалашдергдолаш болх бокъонца вIаштIехьбаккхар. «...Керттера дешай дувцара коллективность ца хилча ца йоалаш мо мара, — яздаьд В. И. Ленина, — волокита ца хилийтара, бехктокхама кIалхарвала йиш ца хилийтара хиланза баргбоацаш ба хIаране бехктокхами хIаране доали» (т. 39, оагI. 428—429).

В. И. Ленина хьийхад, керда общество хьалъяра толам балга, цкъа-дале, нийса чакхбоахача политически наькъах а, шоллагIа-дале, нахи цар творчески хьинари из никъ чакхбахара тIадерзадарах тийша да яхаш. Вай парте ший сийлахь-воккхача ларда еллачунгарен баьччагарен гIехьаленна хьайийцад политически никъ кийчбарен чакхбахарен хьаькъали дIахордар бIаргагулген, теоретически выводаш дуккхача наьха практически къовсамца цхьана тарье ховлга. Общества доал делга шоайла вIаши бувзам болча шин оагIон—политически организаторски балха цхьоагIо санна лоархI цо. Цу тайпара цхьоагIонах хьахул советски общество дегIаяра дуккхача тайп-тайпарча процессашта деча партийни кулгала стиль. формаш, методаш хадданза эргайоахаш тоаяра объективни ларл.

Коммунизм хьалъяра хIанзара проблемаш толаме кхоачашъяро дIадех хьинаре доал дара гIулакхашта къахьегамхой дIахо кхы а дукхагIа юкъеозилга, цар опытахи знанехи биззагIа пайда эцилга. Цудухьа парте хадданза уйлен йоакхои еш дола гIулакх да паччахьалкхен органашка гIолла санна, иштта массови общественни организацей шерача сете гIолла а общественна доал дара форма йIаьхи елга.

Партийни кулгалдарa маIан сенах латт аьлча, из латт, из административни а доацаш, политически кулгал хиларах. Ший хила йоаггIаш йолча организаторски политико-кхетамен балха методашца гIулакхаш леладе дезаш я партийни орган, советски, боахама, кхыйолча организацешта хьалхара дIаоттеи лоадамбоаца доал деи ца а гIерташ. Цхьабакъда, халахете а, цу тайпара моттигаш хIана а нийслуш я. Цо лохбу из дале а е кхыдале а дола хьадда гIулакхаш кхоачашде дезаш йолча управлене звеньяй бехктокхам, хIаьта партийни комитет ше дуккхача даькъе политически кулгалдара орган йолча ший лоархIамах йоал, керттера низаш наха юкъе беча организаторски балха, кадрашта кхетам балара тIадерзадара йолча ший тороних йоаккх ше.

Партийни органий теркам КПСС ЦК-ас тIаберзабу Советий, профсоюзий, комсомола, къахьегамхой кхыча массови организацей инициативеи доали цар мамогта дукхагIа дегIаккхувлара, цар лоархIами бехктокхами лакхбара, халкъа тIахьожама система чIоагIъяра.

Партийни балхеи кулгалдареи стиль, формаш, методаш дIахо эргайоахаш тоаяр, шоашта тIадиллача гIулакха хьалхара болхлой бехктокхам мамогга лакхбар, доал дара хIанзара методаш Iомаяр — коммунизм хьалъяра массе тайпареи чоалханеи декхараш толаме кхоачашдара хиланза даргдоацеи лоархIамегIареи хьал.

П. РОДИОНОВ,
КПСС ЦК-арча марксизма-ленинизма Института директора хьалхара заместитель.

1975 шера 21 январе арадаьннача «Правда» тIара.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Ингле шерлуш боагIа забастовочин пикеташка дакъа лаьцад аьнна набахта чувелла Шрусберера ши болхло-гIишлонхо мукъа ваккхара тIехьара болам.

СУРТА ТIА: лийца боахкача болхлоштa мутIахьа хилара йола Лондонера демонстраци йолча хана.

ТАСС фотохроника.

Гондурас: лаьттан керда дай

Бокъо йоацаш дIалийцача с латифундисташа пайда эцаш доацача дукхача лаьтташта, цар тIа тIехьагIа ахархой кооперативаш а ергйолаш, экспроприаци е лаьрхIа йолча аграрни реформа хьакъехьара закон тIанийцад Гондурасе.

Цу центральноамерикански республиках цхьа бахьан доацаш лархIац цун юрта боахама структура ах феодальни хиларах Латински Америке экономически гIулакха эгара тIехьадисача мехкех цаI. Диъ даькъах кхо дакъя нах юрташка бахача мехка лаьтташ керттерча даькъе боккхийча латифундистий доалахьа да. Масала, 250 помещикага лаьтташ диэзза дукхагIа да шоай доалахьа кагий лаьтташ долаш волча 80 эзар сагагарчарел. Цу цхьан ханна латифундисташа шоашкарча лаьттай пхелагIча даькъах мара пайда эцац эзараш къе ахархой кхыметтел йоккха йоаца а лаьттан чIегилг йоацаш боллашехьа а.

Аграрни реформа чакхъяккха кхы а халагIа хул эгара дикагIдола лаьтташ «Стандарт фрут» е «Тела рейлроуд» яхараш санна йолча йоккхийча американски компаней доалахьа хиларах а. Шиъ мIараш ерригача Централни Америке чуяхийтача «Юнайтед фрут» яхача низ болча компане цу филиалий доалахьа да Гондурасера 200 эзар гектар хиллал лаьтта.

Аграрни реформа чакхъяккха вIаштIехьдаьннадац 1972 шу чакхдоалаш президента Освальдо Лопес Арельяно правительство Iаьдала керте эттачул тIехьагIа мара. Цо яхачох, лаьтташ цар тIа болх берий доалахьа дохийтаргдолаш йолча эффективни аграрни реформо мара тоадергдац дукхагI-болча наьха хьал. Вай, белгалдаьккхад Освальдо Лопес Арельянос керда шу тIакхоачаш, машар бе йиш йолаш дац цхьабараш къамарге кхаччалца рузкъах биза а болаш, эзараши эзараши бола гондурасцаш геттара къе бахача хьалаца.

Уж дешаш бакъ хиларах шеко хила ягIац, нагахьа санна укх тайпара цифраш хьадагаехача. Мехка бахача нахах кховтэкъе итт процент йоазувлешар ца ховш ба. Пхе шерага кхаччалца ха яьннача итт берах нийс цIаккха а кер биззалца даа хIама ца хиларах дегIа эсала да. Царех дуккха дараш хIанз дукккхача мехкашкара моцагIе а депз дIадаьха лазараш хулаш дов.

Нахагара къел дIаякка социальни экономически проблемаш бокъонца къоастае лаьрхIа правительство хилара тешал ду, белггала аьлча, юрта боахам интенсивно дегIабоалабара, унахцIено лорайрен просвещенен система шеръяра, хIаьта иштта чуIе цIеност хьалдара 1975 шера паччахьалкхен бюджетера 197,4 миллион доллар хьахецаро.

Халкъа хьал-торо тоаяра тIаберзабаь хIанзарча Iаьдало баькха лоархIаме гIа хилар мехка хьун рузкъашта национализаци елга, кхыча мехкий монополеша дIалийца деррига Iалама рузкъаш паччахьалкхенна юхадерзаделга оттадеш йолча соахка тIанийцача «ДегIаахара къаман планах». ДIадахана шера правительства шиъ тIахьожама кIаллаьцар бананий экспорт. ХIанз денз дIа экспорте яхьийта лаьрхIача бедален товарнийн маьхаш уттадергда Гондурасски хьун корпораце «Ба насупо» яхача паччахьалкхен компанеца цхьана. Халкъага керда шу даькъала дувцаш яхьийтача послане тIа президента хьакхайкадаьд гондурасски экономикана юкъе гIертача кхыча мехкий компаней хир хоададе лаьрхIа хилар, бакъдир мехка боахама деррагача доакъошта паччахьалкхен тIахьожам оттабе лаьрхIа правительство хилар.

Социальни экономически проблемаш къоастаяра тIадерзадаь правительства чакхдоаха гIулакхаш дукха а дукхагIа болча гондурасцаша къоабалдеш тIанийцар. Дукха ха йоацаш Сан-Антонию-Суле яхача городе хиннача митинге дакъа лаьцача 80 эзар саго хьакхайкадир Iаьдало чакхдоаха гIулакхаш шоаш диза хьаллоцаш хилар, Гондурасе баха нах тIахьийхар къаман экономика дегIайралае лаьрхIа планаш кхоачашъяр духьа мамогга новкъостал дара.

Правительства чакхдоаха гIулакхаш дика лоархI Гондураса коммунисташа а. Вай бар санна тIехьабисача мехка, белгалдоаккх компарте яьча заявлене тIа, бокъонца вIаштIехьъяьккха реформаш яра програма чакхъяккхаро аьттув бола хьалаш хулийтаргда экономика дегIайоалаяра. «ДегIаахара къаман план» йизза кхоачашъяро мара хулийтаргьяц, аьнна хет коммунисташта, Гондурасах бокъонца шиъ лоIамерен суверенни паччахьалкхе.

В. ШУХАНОВ. (АПН).

МОНОПОЛЕШ — ДОХЬАЖ ДЕТТАРАШ

Венесуэлера Маракайбо яха Iам цхийтта шу хьалхагIа боккъал башха Iам бар. Из дагабоагIараша хIанз дувцачох, «Iалаьмате дукха а дика а фаунен флорен чуйолаш хий хиннад из». ХIанзара Маракайбо — промышленностера аракхуаса. бIеха хиш чумехкадеш бола кIоаг, хи тIа гIолла лела мехкдаьтта хьаьна тIоа, берда йистера чутувса йохкалуш латта хIамаш. Алхха укх тIеххьарча шерашка башха-дикача промыслови чкъаьран 50-нел кIезигагIа доацача тайпай фу хьадиъ цу чура.

Маракайбона гонахьенашкара доах венесуэльски мехкдаьтта 81 процент. Цигара разработкаш кхыча мехкашкарча монополей доалахьа я. ТIех пайдаш доахилга я цар йоакхо, хIаьта хий цIенду гIирсаш хьалдара хьакъехьарча къамаьлага-м цар вIалла ладувгIа а безам бац. Цхьан шера юкъера лаьрхIача ялхаззачул совгIа мехкдаьтта чудода Iам чу.

Латински Америка мехкий къамий рузкъаш кхыча мехкий фирмаша хIалакдеш йола моттигаш дукха нийслу. Мадарра аьлча, США доалахье а хинна дIаэттача Пуэрто-Рике супертанкераш тIара мухь байбара йоккха порти мехкдаьтта химически комплекси хьалъелерхI американски бизнесменаша. Компаней даьшта хетачох, США-рчул дарегIа хургья уж, хIана аьлча гонахьара моттигаш лораелга теркалде дезаргдац. Монополеша теркалдац гонахьара хиш бIехдаро иштта Карибски форда юкъерча гIайренаш тIарча кхыча паччахьалкхений хьаштаща а кхерам тIатессаш хилар.

Монополеша - дохьаж деттараша массе метте шоай бIеха лераш ют. Дукха ха йоацаш гучадаьлар, США цхьайолча фирмаша Къулбехьен Вьетнаме пайда ца эцаш йиса дефолианташ Латински Америка цхьайолча паччахьалкхенашка маьхала яха лаьрхIа хилар. Оасара духьала къовсам лоаттабара царца нийслургйолаш цхьаькха хIама яц яхаш, ювцар уж. Аляха Галфпортерча (Миссисипи яха штат) складашкен Тайжача океанерча Джонсон яхача гIайрен тIен лоаттаеш я 2,4 миллион хIана яц аьнна галлон (цхьа галлон 3,78 литрана нийсса я. — Редактора белгало) дохьаж доаллача препаратий. Ховш мадарра, Къулбехьен Вьетнамера кхоалагIа дакъа совгIа хьу хIалакъяьй дефолианташ чутийсача американски военщино. Дохьаж доаллача химикаташца нах, хьайбаш доалаьх, дIайийна хIамаш, сомий бешамаш хIалакъяьй интервенташа. Дефолианташ йоаржаьйча моттигаш дукхагIа нийслу лайнен эйп долен бераш деш. ХIаьта а, къилбаседаамериканкски фирмаш хIанз а тIехьа из унзаре «товар» дохкаш я. Гонахье лоаяра дешашта йолча Колумбийски комитето хоам бу, дефолианташ а етташ кийчъьча препаратех пайда ийцачул тIехьагIа Толима яхача департаменте ковра довхани хишкара чкъаьрийи довш хиларах. Вьетнаме санна укхаза а хиннай эйпе бераш деш моттигаш.

Континента демократически общественносто протест ю монополеша - дохьаж деттараша бокъо йоацаш леладеча гIулакхашта духьала. Вьетнамски авантюрах хьаювлача хIамаех бIеха бизнес лелаю моттиг яц тха континет, яхаш хьакхайкаду латиноамерикацаша.

Ю. ГВОЗДЕВ, АПН корреспондент.

Япони. Мехка экономически кризис кIоарглуш йоагIаш хилар бахьан долаш цаI шоллагIчоа тIехьа къовлаш дIакъувлаш латт промышленни предприятеш. Цхьан шера 10 эзарнел совгIа кампани хIалак хиннай — из цифра цхьан хана рекордни лоархIаш хиннай.

Японски экономика чуйоагIача инфляцен депрессен эгара чIоагIагIа Iоткъам бу текстильни, металлообрабатывающи, электротехнически, гIишлон промышленноста.

ХIанз Японе 800 эзар гаргга саг ва хьабе болх боацаш. Укх шера бIаьстанга кхоаччаш, къахьегама министерствана хетачох, 1—1,5 миллион сагага кхоачаш дукхагIа хургба уж.

СУРТА ТIА: хьабе болх боацаш бисараштa тела пособи хьаэца баьхкарий очередь.

Джапан-пресс—ТАСС сурт.

Людмила Турищева: говзал кхы а шеръе безам ба

Олимпиада абсолютни чемпионка, дунен шозза чемпионка, спорта заслуженни мастер Турищева Людмила 1974 шера Советски Союза дикагIйола спортсменка я аьнна белгалъяьй. ГIоръяьнна цIи хеза йола гимнастка дукхазза юкъехиннай чIоагIагIа волча иттанена, цхьабакъда, соахка дикагIбарий дикагIбараштa керте оттаяьй Людмила журналисташа. Турищева яхаш йолча Дона тIа уллача Ростове телефон а теха массехк хаттара цо жоп далар дийхар АПН корреспондента.

— **Людмила, мехка дикагIа йола спортсменка я аьнна хьай цIи яккхара миншта мах бу Iа?**

— Къайлахьоргдац аз, сона чIоагIа дика хет из. ХIаьта мадарра аьлча, лауреат хила йиш йолаш вар Алексеев Василий а, Карпов Анатолий а, Леднев Павел а, Пахомова Людмилаи Горшков Александри. Цу спортсменашта соахка тIехдика толамаш даха карагIдьлар. Хетаргахьа, вайцига гимнастиках абсолютни хьалхле яккха Iалаьмате хала доландаь, сона хьалхле енна хургья спортивни журналисташа. Дунен чемпионаташ диъ шера цкъа мара хилац, хIаьта цига шозза котало яккха Латынина Ларисанен сонен мара карагIдаьннадац.

Се бахьан хинна ца Iеш сайна дукха езача спортивни гимнастиках гIадъух со. Шерагара шерага наха дукхагIа езалуш йоагIа гимнастика. Мехико, Любляне, Мюнхине, СССР кхалнаьха сборни командас яхьача коталонаша, Кучинская Наташай, Петрик Ларисай, Лазакович Тамарий, Корбут Ольгай, иштта кхыйолча вай гимнасткай тIехдикача говзало гимнастикацара безам совбаькхар дерригача дунен тIа.

Вай мехка спортсменкаш дунен гимнастике даим хьалха хIанаб аьлча, уж ба вай мехка спорт езараш дукха боландаь, тренировкаш яра тIехдика хьалаш, чIоагIа традицеши дика тренераш-новатораши боландаь.

— **Къаьстта сенца белгалдар хьона дIадаха шу?**

Шеко яц. Варне чемпионат хиларца из сона диилург ца хиларах. Мюнхене хинна Олимпиада чакх ма яьллинге а цунна кийчо е йолаелар со. Тренерца Растороцкий Владиславаца хоадамболлаш йола плэн а оттаяь из йизза кхоачашъе хьежар тхо. Са кердаяьккха программа цIенхаштта техкар 1973 шера Лондоне хиннача Европа чемпионате, цига Лондонен соахка мехка чемпионатен Корбут Ольгаца хьалхле яккхара тIагIертта лоаттабаьча къовсамо новкъостал дир сона сай низах бIубенна хила. Ольяца вIаши оаха лоаттабу къовсам тхона юкъерча тIулакхашта вIалла а Iаткъаш бац. Тхо вIаши дезаш а сий деш а да, хIаьта къовсам оаха яхьаш йолча хана мара лоаттабац. ХIаьта вахаре-м новкъостий да тхо.

Соахка педагогически институт а яьккха аспирантуре деша дIаэттай со. «Спорта психологи» яхача темах кандидатски диссертаци кийчъеш я со. Сай вахаре хинна лоархIаме событи лоархI аз комсомола XVII-гIча съезда балха айса дакъа лацар а. Аз доккхал ду, ВЛКСМ ЦК членалла се харжарах.

Дешар, тренировкаш, яхьаш, доазол дехьа выступленеш яр. болельщикашта хьалхашка выступленеш е ехар. КIаьдйой хьо ну тайпарча вахара ритмо, цIаьхха «ца йовза саг» а хинна дIаотта безам боагIий хьа?

—Иштта диза дола вахар — доккха ираз да.—А, со кIаьдъеннаяц болельщикашца хулача вIашагIкхетарех а, е гимнастиках а, хIара дийнахь еча тренировкаехи каст-каста еча выступленехи. Говзал кхы а шаьръе гIортар, низ болаш хилар дIахайта гIортар, дукха физически нервни низ эшаш болча къовсаме котьала хьажар — из да, хьагучох, берригача спортсменашта керттердар...

Алхха спорте дакъа лацарах сона сакъердам хургбацар. ХIаьта шийна хьалхашка цхьа моллагIа хоадамболаш дола декхар оттадар, халонех чакяпалар, шийна могаш доацачоа, эшачунна сатохар — из да йоккхача спорте занятеш еш дог гIоздоаккхаш дар.

— **Iалаьмате доккхий толамаш даьхад Iа, гимнастике йолаш йола еррига титулаш яьхай. ДIахо йолача хана спорте карагIдала хьона ловш дар фуд?**

— ХIанзарчоа низ мел-б дIахо а спорте дакъа лоацаргда аз. Латынина Ларисайга ираз кхаьчар дунен олимпиадашкен чемпионаташкен шозза котъяла. ХIаьта хIанзарчоа сога абсолютни хьалхле яккхарах енна цхьа олимпийски дошо медаль мара яц. ШоллагIъяр — Мехико команди хьалхле яккхарах енна я, цига многоборье 24-гIа мара яцар со. Хетачох Монреале хургйола олимпиада са тIеххьара яхь хила тарлу.

— **МалагIча яхьашка дакъа лоацаш хургья хьо укх шера?**

— Март бетта Ленинграде СССР Кубок ловзаеча. Цу турнирага хIанззе а кийчлуш я со. Май бетта Европа чемпионате хургья — Норвеге. ХIаьта июль бетта — СССР халкъий спартакиаде.

(АПН).

СПОРТ

ВАЙ МЕХКАХОЙ КОТАЛОНАШ

Тбилисе чакхъяьннай шоай лоIамах кIалтохаргах латара Балавадзе Вахтанга цIерагIара приз яккхара XIV дунен халкъашта юкъера турнир. Цу яхьашка дакъа лоацаш хилар нийс мехкара 120 спортсмен.

Дика бовзаш болча Болгаре, Германе, Чехословаке, Румыне, Монголе, Ирана, США спортсменашта нийсса яхьашка дакъа лоацаш хилар толашагIбола советски спортсменаш а. Вай мехка сий лорадеш хилар вай мехкахой С. Хасимиков, Б. Тунгаев, Р. Бадалов, А. Бисултанов, В. Ахмедов, А. Уциев.

Къаьстта низбола атлеташ бар дозал бIаь килограммага кхоачача категоре дакъа лаьцараш. Цига вай мехкахо Хасимиков Салман финале вIашагIкхийттар тбилисцаца Мосиашвилеца. Из котхилар къаьгга гуш дар, из хьахьекхар результато а 20:0. Хасимикова едар В. Балавадзе цIерагIа йола приз. Салман котвалар чIоаггIа лоархIеме дар, хIана аьлча, цу категоре дакъа лоацаш бар дунен чемпионаташка дукккхаза а дакъа лаьца Змуджиевский (Польша). Европа чемпион Бютнер (ГДР).

Цу дозала категоре 3-гIа моттиг яьккхар А. Бисултанова. Финале Б. Тунгаев вIашагIкхийттар дунен дукхазза а чемпион хиннача Тедиашвилеца. Вай мехкахо ийшар. Цунна 3-гIа моттиг хьожаяьй. Дото совгIат даьккхар прозенеца Бадалова а. СССР чемпионата доточа призераца киевлянинаца Пинигинаца финальни вIашагIкхетар чакхдала 15 секунд кхаччалца счет 3:2 йолаш хьалха вар вай мехкахо. Бакъда, киевлянина прием чакх а яьккха шийна эпаш йола ши очко яьккхар. 3:4 счет йолаш Бадалов ийшар.

ХIанз вай спортсменаш массехк дунен халкъашта юкъерча турнире дакъа лаца кийчлуш ба. Февраль йистебоалаш Р. Бадалови Б. Тунгаеви Монголе яхьашка дакъа лоацаш хургба, мае — Ирапе.

Июль бутт чакхбоалаш Софие кагирхошта юкъе дунен чемпионате СССР сборне сий лорадеш хургба Р. Бадалови А. Бисултанови.

Г. ЮРИН.

ФЕ ХИЛА

Республика наькъашка 8 авари йир 4 февpале. Цига 16 автомобиль йохайир, виъ сага човнаш йир.

Наькъашкара хьалаш геттара хала дар цу дийнахьа. Iуйрийна ша билла а йолаш, цул тIехьагIа делкъийта хотта а болаш ха яр.

Цхьабакъда, хатараш хилара керттера бахьан из дацар. Авареш йир водителаш дисциплина во йолаш хиларах.

Хьалха йолхача автомобилашта тIакхийттар аьшкабетонни изделей завода водитель А. Кречетов, механизаце управлене шофер А. Колачев, ПАП-3 водитель С. Суганпов.

Ираза, цу аварешка нах лозабанзар. Дале а, уж водителаш гIадбаха безаш гIулакх дац царна карагIдаьннар: бехке болчар шоай чотах шоай а наькха а автомобилаш тоае езаргья, цул совгIа администраце оагIонгахьара бехк а хургба царна.

Дукха ба дисциплина телхаеш бола гIашлой а.

Ер хатар хилар 4 февpале Iуйрийна. Цу дийнахьа Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене СМУ-3 балха араваланзар кхо болхло. Массехк сахьат даьлча царца балха болча новкъосташта хайра уж хала човнаш хинна больнецашка бихьалга.

Царех цхьаннена геттара хала операци йир. Дукха ха цIагIоргья уж юха балха арабалалехьа, шоай дезалех дIакхеталехьа.

Цу наькъа хатара бехке бараш уж шоаш санна бола гIашлой ба. Хатар хилар балха баха сиха болча гIашлоша наькъа законаша дIадехар кхоачаш ца дарах.

— Шиъ вар уж, — яхаш дувц коммунальни боахама министерства автослесара Н. Джамалова. — Автомобиль геттара юхе йоллашехьа а наькъа тIехбовла белар уж.

Царна автомобиль тIа ца тохар духьа, цIаьхха тормоз техар къонача водитела А. Савченкос. Иштта тормоз тохарах автомобиль юстара кхоссар, наькъа йисте лаьтта кхо болхло лоза а веш. Хатара бехке бараш байдда кIалхара баьлар, лозабаьчарна шоаш де йиш йола гIо а ца деш.

Бехктокхама кIалхарбовлар духьа даь хургдар цар из. ХIана аьлча, аварийни хьал хьахилийтарах пхе шерага кховчаш суд а еш, уголовни бехктокхаме оз.

ДIадахача кIирагIа республика наькъашка 42 авари яьй, 15 сага човнаш яьй.

А. ЧЕБУШЕВ.

ВЕЖАРИЙ ИСКУССТВО

Дукха ха я Къилбаседа-ХIирийн Х. Нурадилова цIерагIча Нохч-ГIалгIайчени къамий театрий творчески коллективашта юкъера доттагIал тоссадена. Дукккхаза шоайла дIа-юха ихаб цу театрий артисташ. Дукха ха йоацаш города Орджоникидзе шоай говзал гойташ хилар Нохч-ГIалгIайчен артисташ.

Укх деношка Къилбаседа-ХIирий паччахьалкхен драмтеатра артисташ хьоашалгIа бар шоай доттагIий болча. Коталон 30 шу дизара накъадоллаш чакхъяккха лаьрхIача театральни доттагIала сайрене баьхкабар уж. Грозненцашта цар енаяр «Наьна сийле» яха спектакль.

...Сийлахь - боккхача Даьхен тIем тIа байнача салтий памятника юхе бовргбоаца ала боаг. Шорттига дIатIайола цунна нана. Шиъ къонгашта Iажаш бахьаш енай из. Пхиъ воI. къона пхиъ зIамсаг висав тIем тIара цIа ца воагIаш... Цунах лаьца дувц Р. Хубецова «Наьна сийле» яхача драматически поэмах оттаьча спектакла тIа.

ДIайхача доттагIалца тIанийцар грозненцаша «Наьна сийле» яха спектакль. ЧIоагIа тIоараш детташ безбир гулбенараша безабенна артисташ — Къилбаседа-ХIирий АССР халкъа артисташ Бекузарова Орзета, Уртаева Вера, Дзиваев Анатолий, Кумалагов Бибулат, Цирихова Роза, Суанов Казбек, Галаов Анатолий, иштта кхыбараш.

Спектакль чакхъяьнначул тIехьагIа зрителий конференци хилар.

Р. ЯНДИЕВА.

СУРТА ТIА: Р. Хубецова «Наьна сийле» яхача спектакла тIара сцена. (Аьрдехьара аьттехьа): Хьасан — артист А. Дзиваев, Каби — О. Бекузарова, Аминат — Р. Цирихова.

В. Елизарова сурт.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

8 февраль

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 1 сахьат даьлча болх дIаболаберга «УнахцIено» яхача кIиравденна лекторе, цига хургья «ГIаьлех, наркотикех, корта бохабу малараш меларах доала зе» яха лекци. 18.40. «Глобус» яхача кинолекторе Iндман - популярни фильмаш хьокхаргда. 19 сахьат даьлча локхаш «Интер» яха вокально-инструментальни ансамбль а йолаш кагирхой салаIара сайре хургья. 19.15. Болх беш хургья шоалагIа фильмаш хьокха кинотеатр.

Химикий культура Дворец. 10 сахьат даьлча волейболахи настольни теннисахи ловзара яхьаш. 17 сахьат даьлча доладургда «Къахьегамен доттагIлени иллеш» яха духовой оркестра концерт. Коталонца 30 шу дизара хетаяь «Халкъа турпала эстафета» яха кинофестиваль 19 сахьат даьлча чакхъяргья.

«Красный молот» завода культура ЦIагIа. 17.30. «Денал дола илли» яха лекци-концерт хургда.

КИМ цIерагIча клубе. 17 сахьат даьлча Паччахьалкхен преме лауреатах, писатела Г. И. Коноваловах йола беседа, хIаьта 20 сахьат даьлча «Безам беза хета ха» яха певсе сайре хургья.

9 февраль

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.00—11.00. Болх беш хургда «Заманхо» яха бераштен кхелетараштен лаьрхIа кинотеатр. 10 сахьат даьлча «Сийгилг» яхача клубо «ХьоашалгIа ба дукха дезача фаьлгий турпалаш» яхача представлене хьех бераш. 19 сахьат даьлча локхаш «Интер» яха вокально - инструментальни ансамбль а йолаш кагирхой салаIара сайре хургья. 19.15. Болх бе доладургда шоалагIа фильмаш хьокха кинотеатр.

Химикий культура Дворец. 10.30 дIадоладургда спортивни ловзараш 11 сахьат даьлча болх беш хургда «Тоатолг» яха берий кинотеатр. Шахматаш езарий клубе 12 сахьат даьлча доттагIала вIашагIкхетар хургда. 18 сахьат даьлча художественни литература кердадарий обзор хургья.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 10 сахьат даьлча шиъ занятеш дIайолаергья филателистий клубо, 12 сахьат даьлча «Космонавт» яхача кинотеатре Фрэза Ильяй кхолламах кинообзор хургья.

КИМ цIерагIча клубе. 13 сахьат даьлча бераштa «Тха иразера бераш» яха Iуйре хургья. 14 сахьат даьлча «Даьхен бIухошта хетаяь» яхача темах «А зори здесь тихие...» яха художественни фильм хьокхаргда. 20 сахьат даьлча кагирхой салаIара сайре хургья.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

8 февраль

I ПРОГРАММА

9.00—Передачай программа. 9.05—БТ. Iуйрийнара гимнастика. 9.20—Кердадараш. 9.30 — БТ. «Абвгдейка». 10.00 — Дай-ноаной, шоана. 10.30 — Художниках дола дувцараш. Бродский. 11.00— БТ. «Iуйрийнара почта» яха музыкальни программа. 11.30 — БТ. «Аэрофлот» тахан а кхоана а. 12.00 — БТ. Концерт. Ленинградера передача. 12.25 — БТ. Литературни дешараш. Горький. «Италех дола фаьлгаш». 12.55 — Москва а, москвичаш а. 13.25—Киножурнал. 13.33 — «Хьайбаш лелаераш, шоана». Шалински района социалистически яхьа котало яьккхараштa йола передача. 14.15—«УнахцIено». 14.45 — «Музыкальни календарь». 15.15 — Дицлургдоаца киноленташ. «ДоттагIий» яха художественни фильм. 15.05 — Шуна дехарах дола концерт. 17.30 — БТ. Мультфильмай программа. 18.00 — Кердадараш. 18.20 — БТ. «Хьайбай дунен тIа». 19.50 — «БIаьстан вурийтта белгало» яха телевизионни художественни фильм. 12-гIа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — БТ. Иллешта хетаяь СССР композиторий Союза пленума. Концерт. Киевера передача. Пистеьлча, кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

11.25 — «Армагеддон» яха художественни фильм. (Телевизорашка хьожарий заявках). 12.55 — «Къоначa антифашиста дунен халкъашта юкъера Дн». 13.25 — Порвалина советски дирижер. РСФСР халкъа артист Рождественский. 14.15 —Киножурнал. 14.25 — «Закона ха тIа» яха кинопередача.

9 февраль

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — БТ. Бераштa йола Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Босбола телевидени. «Гургал бетта сахьат». 10.00 — Советски Союза гIулакх деш ва. 11.00 — БТ. Дешархошта. Самукъане никъ бар. 12.00 — БТ. «Музыкальни киоск». 12.30 — «Юртара сахьат». 13.30 — «Коробейники» яхача Некрасова фильма-концерта премьера. Кхоачашью РСФСР заслуженни артиста Покровске. 14.15 — ТIема шераш дагалаьца. «Пикирующий бомбардировщика хроника» яха художественни фильм. 15.30 — БТ. «Игорь Безродный» яхача телевизионни музыкальни фильма премьера. 16.20 — БТ. Дунен халкъашта юкъера панорама. 16.50 — Советски илле концерт. 17.35 — Босбола телевидени. «Цирковой фургон» яха мультфильм. 18.00 — Кердадараш. 18.15—БТ. «Кинопикъбархой клуб». 19.15—Доазол дехьарча хьашний бIаргашца Советски Союз. 19.30 — БТ. «НаIарш етт» яхача телевизионни спектакла премьера. Автор Фермо. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Хоккеях йолча европейски чемпионий кубок. Финал. 3-гIа период. Чехословакера передача. 22.10 — «Москверча концертни залашка гIолла» яха обозрени. Пистеьлча кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

13.20 — Телевидене Грозненски студе «Пыл а Моська а» яха берашта йола спектакль. 17.00 — «Зорька» (гIалгIай меттала). 17.30 — Сийлахь - йоккхача Коталон 30 шу дизар. Москвен юхе немецко-фашистски бIу бохабар» яха документальни фильм. 18.30 — «Шун письмойх дола концерт.

РАДИО

8 февраль

6.30 — «Юртара вахар». Шурийтовари фермашка гIолла оаха яь рейд. (нохчий меттала). 6.45—Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20— Республикански газетий обзор. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 8.55 — Ашараш. 13.00 — «Парте политика машарен доттагIален политика я» яха беседа (гIалгIай меттала). 13.20 — Ачхой-Мартановски района юрта боахаме хьалха даттараштa дола концерт (гIалгIай меттала). 14.00 — «Мишта ду шоана гIулакх» яха радиорейд (гIалгIай меттала). 14.15 — «ДоттагIлецa чIоагIло» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 14.30 — «Сийлахь - боккхача Дай-мехка тIема хана гIалгIай литература юкъера патриотизма тема» яха Мальсагова беседа (эрсий меттала). 14.55 — Ашараш. 15.15 — Республикански музыкальни училище яхача циклаца «Хургбола вокалисташ болча» яха передача (эрсий меттала). 16.00 — «Кавказа Iуйре» яха радиожурнал.

9 февраль

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Юртбоахама знаней школа (нохчий меттала). 8.25 — Шоана дукха еза ашараш. 13.00 — «ЦIе сийгаш» яха пионераштен дешархоштех йола передача (гIалгIай меттала). 13.30 — Ашараш. 13.40 — Литературни передача (нохчий меттала). 14.00 — «Атеист» яха радиожурнал (нохчий меттала). 14.20 — Советски Эскара бIухой письмойх дола концерт (гIалгIай меттала). 15.15 — КПСС-а XXIV-ча съезда соцамаш кхоачашде. Ленина дош лизза кхоачашдар» яха корреспонденци (эрсий меттала). 15.30 — КIиранднйнахьара ашарий программа (эрсий меттала). 16.00—«Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 16.30 — «Общественни порядкана ха тIа» яха радиожурнал (эрсий меттала). 16.50 — Ашараш. 18.30 — Иллеца доттагIал дараштa дола концерт (нохчий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грозней нонагIо морхаш з йолаш, наг-нагахьа лоа а делхаш, малхбузехьара секунде 5—10 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилен фегара температура республике гIолла 2 градус йIовхалгара 3 градус шелалга. Грозне 1 градус йIовхалгара 1 градус шелалга кхоачаш хилен тарлу. Кхоанен ломмен морхаш з йолаш, нагнагахьа лоа а делхаш, бе-беча оагIорахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилен фегара температура бийсашка 5—10 градус шелал йолаш, деношка 1 градус шелалгара 4 градус йIовхалга кхоачаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-80-71.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры—3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-80-71.

Газет арадувл шинаверен, шоаттен деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84. Типография из-за «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

Заказ 01041.